

ต้นแบบมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
(พ.ศ.2527 ถึง พ.ศ.2537)

สภาพการณ์ทั่วไป

ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ พ.ศ.2531 นั้น กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีผลให้ประเทศไทย ในช่วงเวลานั้นมีการปรับตัวและพัฒนา ดังนี้

1. การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในระหว่างปี พ.ศ.2531 ถึง พ.ศ.2534 ของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอัตราสูงถึงร้อยละ 10.4 ต่อปีโดยเฉลี่ย โดยมีอุตสาหกรรมส่งออกเป็นหัวทอกสำคัญและมีการขยายตัวเฉลี่ยถึงร้อยละ 25.2 ต่อปีในช่วงเวลาเดียวกัน (วิจิตร ศรีสอาน, 2537) เนื่องจากรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นตัวนำแห่งการเปลี่ยนแปลง จึงมุ่งเน้นสนับสนุนให้เอกชนมีบทบาท ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การกระจายอุตสาหกรรมสู่ส่วนภูมิภาค เน้นการกระจาย รายได้และขยายตัวทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค การพัฒนาภาคเกษตรครบวงจร การพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตเป็นสำคัญ ต้องการพัฒนา ประเทศไทยให้เป็นด้านหน้าทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

2. ความต้องการกำลังคน เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในอัตราที่สูงขึ้นนั้น มีผลให้เกิดความต้องการกำลังคนของประเทศ เปลี่ยนแปลงไปจากฐานการเกษตรที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากร (resource base) มาสู่การผลิตที่มุ่งเน้นองค์ความรู้ (knowledge base) คือ การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่ใช้ เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมบริการ เกิดปัญหาการขาดแคลนกำลังคนระดับสูงทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยที่มีอยู่ในขณะนั้นไม่สามารถตอบสนอง ความ ต้องการของประเทศได้อย่างเพียงพอ ทั้งกำลังความสามารถในการผลิตและความไม่พร้อมที่ จะผลิตกำลังคนระดับสูงในบางสาขาวิชาการที่ตลาดแรงงานต้องการ และต้องการทรัพยากร

มนุษย์ที่มีคุณภาพสูงที่จะสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การงานและสังคมโดยส่วนรวม พร้อมทั้งสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี เพื่อหลีกเลี่ยงแนวโน้มการครอบงำทางเศรษฐกิจ และการเสียเปรียบทางการค้ากับ มหาอำนาจทางอุตสาหกรรมทั้งหลาย

3. การกระจายโอกาสทางการศึกษา นโยบายของรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ต้องการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง สะท้อนให้เห็นได้ จากการขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค มุ่งเน้นการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการวิจัยและการค้นคว้าทางวิชาการ ส่งเสริม ให้จัดการศึกษานานาชาติ มีการเร่งรัดการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน

4. แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ในการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2533-2549) นั้น รัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ สอมรับในหลักการและให้ ถือปฏิบัติในระยะยาวเพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถขึ้นนำ และตอบสนองความต้องการของ ประเทศในช่วงเวลาแห่งการปรับตัว รวมทั้งการแสวงหาภาวะการดำรงอยู่ที่เหมาะสมทาง เศรษฐกิจและสังคม โดยอาศัยแผนแม่บทระยะยาวกำกับทิศทางการพัฒนา ซึ่งเป็นแผนที่มี ลักษณะเชิงรุก ใช้มหาวิทยาลัยเป็นกลไกหนึ่งต่อการพัฒนาสังคมไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเป็นแผนที่มีความยืดหยุ่นและไวต่อการเปลี่ยนแปลง แต่เดิมการพัฒนามหาวิทยาลัย ผูกโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ 5 ปี ได้ประสบปัญหาในแง่ความซัด ของทิศทาง การกำหนดความต้องการและความต่อเนื่องในการดำเนินการ ตลอดจนการ ติดตามประเมินผล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเกิดขึ้นจากความพยายามหนึ่งของกลุ่มพลังแนว ความคิดมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล โดยมีนายวิจิตร ศรีสุวาน เป็นผู้นำความคิดของกลุ่มเป็น ผู้พัฒนาแนวความคิดสู่ "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" และผลักดันแนวความคิด ดังกล่าวต่อรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จนเป็นผลสำเร็จเกิดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี ในรูปแบบมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการขึ้น

แนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี"

แนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ซึ่งเป็นรากฐานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้รับการนำมาเป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการสำหรับการปฏิบัติจริงเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2535 และการเคลื่อนไหวออกจากระบบราชการของมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการในสมัยรัฐบาลอานันท์ 1 ระหว่าง พ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2535 ดังได้กล่าวถึงในบทที่ 6 ซึ่งเป็นแนวความคิดเดียวกัน จึงขอกล่าวไว้ในบทนี้โดยสรุปถึงแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ดังนี้

1. สถานภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ แต่เป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับมหาวิทยาลัย เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ระหว่างรัฐกับมหาวิทยาลัย โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านการเงินแก่มหาวิทยาลัยสำหรับการดำเนินการนั้น รัฐมอบหมายให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการทุกอย่างสิ้นสุดที่มหาวิทยาลัย ยกเว้น เรื่องที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีให้รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้เสนอ

3. การบริหารการเงินและทรัพย์สิน การบริหารการเงินมหาวิทยาลัยได้รับการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปรายปี ซึ่งถือเป็นเงินหมวดรายได้ของมหาวิทยาลัยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณทำให้การบริหารการเงินคล่องตัวสูง เนื่องจากสภามหาวิทยาลัยออกระเบียบการใช้จ่ายเงินและการพัสดุได้ตามความเหมาะสมของภารกิจมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะ โดยไม่ต้องยึดระเบียบกระทรวงการคลัง ตลอดจนมีสิทธิกู้ยืมเงินและให้กู้ยืมเงินตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย สิ่งสำคัญคือมหาวิทยาลัยต้องมีหน้าที่จัดทำบัญชีที่ถูกต้องเพื่อการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในลักษณะหลังการจ่าย (post-audit) โดยสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

การบริหารทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินและทรัพย์สินต่าง ๆ ที่รวมถึงทรัพย์สินทางปัญญาด้วย สำหรับกรณีที่ดินราชพัสดุให้อำนาจจัดหาผลประโยชน์แก่มหาวิทยาลัย หรือที่ดินซึ่งจัดหาซื้อมาได้ด้วยเงินของมหาวิทยาลัยนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของ

มหาวิทยาลัยได้เลข ส่วนเรื่องการปกครองดูแลการบำรุงรักษาและจัดหาผลประโยชน์ในที่ดิน เป็นอำนาจของสภามหาวิทยาลัย ราชได้จากการดำเนินการดังกล่าวถือเป็นราชได้ของ มหาวิทยาลัยและบรรดาทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และบุคคลใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับมหาวิทยาลัยในเรื่องทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย มิได้

ถ้าหากราชได้ของมหาวิทยาลัยไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่น ๆ ได้ รัฐพึงจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่มหาวิทยาลัยเท่าจำนวนที่จำเป็น นอกจากนี้มีการจัดหาเงินกองทุน เพื่อการบริหารงานเป็นเงินทุนประเดิม และการจัดตั้งเป็นกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนการศึกษาเพื่อประกันกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจให้มีโอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัย กองทุน พัฒนาอาจารย์ เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายความเป็นเลิศทางวิชาการที่วางไว้

4. การบริหารงานบุคคล บุคลากรไม่เป็นข้าราชการแต่เป็นพนักงานของรัฐที่ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์และกฎหมายแรงงาน สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจออก ข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย ตามมาตรา 16(9) แห่งพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 ความว่า

... (9) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย
 เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน
 สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลอื่น การบรรจุ แต่งตั้ง การให้ได้รับ
 เงินเดือนหรือค่าจ้าง การออกจากงาน ระเบียบวินัย การลงโทษ
 การร้องทุกข์และการอุทธรณ์ การลงโทษของพนักงานและลูกจ้าง...

สำหรับการกำหนดอัตราเงินเดือนให้แก่พนักงานมหาวิทยาลัย เป็นอัตราที่จะ
 แข่งขันกับการว่าจ้างเอกชนได้ในตลาดแรงงาน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดึงดูดและรักษาผู้มี
 ความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานได้

5. การบริหารวิชาการและจัดส่วนงาน สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจอนุมัติเปิดสอน
 อนุมัติหลักสูตรการศึกษาได้เอง เพียงแต่ให้เป็นไปตามมาตรฐานกลางของทบวงมหาวิทยาลัย
 รวมทั้งสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจจัดตั้งหรือยกเลิกหน่วยงานต่าง ๆ ได้เองโดยไม่ต้องขออนุมัติ
 ทบวงมหาวิทยาลัยและคณะรัฐมนตรี ดังเช่น มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการปฏิบัติอยู่

แรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี"

แรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" รากฐานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ก็คือ ในรอบทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศในด้านอุตสาหกรรมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทยเป็นไปอย่างรวดเร็วมากได้ ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนกำลังคนระดับสูงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยที่มีอยู่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้อย่างเพียงพอทั้งกำลังความสามารถในการผลิต และความไม่พร้อมที่จะผลิตกำลังคนระดับสูงในบางสาขาวิชาการที่ตลาดแรงงานต้องการ ทบวงมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ตระหนักและริเริ่มความพยายามที่จะสนองตอบปัญหาดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 โดยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยในการปรับเปลี่ยนและจัดเตรียมบุคลากร ดังที่พบว่าขาดแคลน

การสนับสนุนของรัฐบาลพลเอก ชาคิชาต ชุณหะวัณ

เนื่องจากความต้องการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ประกอบกับการตั้งมหาวิทยาลัยตามภูมิภาคยังไม่พอเพียง ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้เสนอให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีก 5 แห่ง ต่อรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ และได้ดำเนินการจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามประเพณีนิยมที่ปฏิบัติมารวม 3 แห่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ได้แก่ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่พิษณุโลก และที่บางแสนเป็นมหาวิทยาลัยนครสวรรค์และมหาวิทยาลัยบูรพา ตามลำดับ สามารถกระทำได้โดยตรง ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดตั้งวิทยาลัยที่อุบลราชธานี เพื่อยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่วนอีก 2 แห่งซึ่งอยู่ในระหว่างจัดทำโครงการจัดตั้ง คือ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา และภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยนครศรีธรรมราช เพื่อยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป

เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ในปี พ.ศ. 2531 โดยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีนโยบายเร่งรัดให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่ยังค้างอยู่อีก 2 แห่งให้เสร็จโดยเร็ว (วิจิตร ศรีสีอาน, 2537) และนายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ หนึ่งในคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้กล่าวถึงนโยบายการตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ของรัฐบาลชุดนี้ว่า

....ประเทศต้องมีการปรับตัวเปลี่ยนบทบาทมาสู่การสร้าง
และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นของคน มิใช่การพึ่งจากต่างประเทศ
อย่างเดิماً มหาวิทยาลัยจึงเป็นฐานสำคัญต่อการผลิตทรัพยากร
บุคคลอันมีค่าต่อการพัฒนาประเทศ มหาวิทยาลัยใหม่ที่จะเกิดขึ้น
ควรมีรูปแบบและโครงสร้างใหม่ที่สามารถตอบสนองความ
ต้องการของประเทศในเชิงรุกมากกว่าที่เป็นมาและเป็น
มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศและภูมิภาค...

(สุวัจน์ ลิปตพัลลภ, 2537)

จากคำกล่าวข้างต้นเป็นเครื่องสะท้อนว่ารัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เปิดโอกาสให้คณะผู้จัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่อีก 2 แห่ง คัดสรรและออกแบบรูปแบบและโครงสร้างใหม่ได้ จึงเป็นการทำให้แนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" นำสู่การปฏิบัติจริง

ลักษณะการเคลื่อนไหวเพื่อนำเสนอแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ
ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี"

การนำเสนอแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" มีลักษณะ
การเคลื่อนไหว ดังนี้

1. การโอนความรับผิดชอบสู่ทบวงมหาวิทยาลัย วิจิตร ศรีสีอาน (2537) ได้กล่าวว่

...เนื่องจากรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีนโยบาย
เร่งรัดให้มีโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ
โดยเร็ว ทางทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้ขอโอนการดูแลจัดตั้งใน
ส่วนที่ยังไม่เสร็จ 2 แห่งที่นครราชสีมาและนครศรีธรรมราช

มาเป็นโครงการที่ทบวงมหาวิทยาลัยดูแลการจัดตั้ง และทันที
จะจัดตั้งเป็นวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ ตามลำดับนั้น ก็ได้ดำเนินการจัดตั้งให้เป็น
มหาวิทยาลัยเอกเทศ...

2. การเคลื่อนไหวเป็นกลุ่ม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนับเป็นโครงการ
จัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่โครงการแรกในสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ทบวง
มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี (ซึ่งเป็นชื่อแรกเริ่ม แต่ต่อมา
ได้เปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี) ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อ
วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2531 เพื่อทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลและจัดทำโครงการจัดตั้ง
มหาวิทยาลัย (คำสั่งทบวงมหาวิทยาลัย ที่ 176/2531 เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้ง
มหาวิทยาลัยสุรนารี)

วิจิตร ศรีสอ้าน (2537) ได้กล่าวถึงต้นแบบความคิดของมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารีมาจาก

...ในการพิจารณาจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกเทศแห่งนี้ ก็ได้มีการ
ทบทวนว่า ควรจะจัดตั้งในรูปแบบเดิมที่เป็นมหาวิทยาลัยในส่วน
ราชการหรือควรจะจัดตั้งในรูปแบบใหม่ ซึ่งผมได้รับแต่งตั้งให้
เป็นประธานคณะกรรมการจัดตั้งก็ได้เสนอรัฐบาลไปว่า
มหาวิทยาลัยที่อยู่ในระบบราชการมีปัญหา และก็ได้เรียกร้อง
มาตลอดที่อยากจะพัฒนาไปสู่ระบบอิสระที่มีความคล่องตัว
ในลักษณะมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล ซึ่งเป็นแนวความคิดที่
ต่อเนื่องมา 30 ปี คณะกรรมการจัดตั้งก็เห็นพ้องกับผมว่า
จะเสนอในรูปแบบมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลเสียเลย
เพราะเป็นมหาวิทยาลัยตั้งใหม่จะทำได้ง่ายกว่ามหาวิทยาลัย
ที่มีอยู่แล้ว ดำเนินการอยู่แล้ว...

ดังนั้น กลุ่มที่เสนอแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ"
จึงมี 2 ลักษณะสำคัญผสมผสานอยู่ภายในกลุ่มก็คือ

2.1 ผู้นำความคิดมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล ประธานของคณะกรรมการ
จัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ก็คือ นายวิจิตร ศรีสอ้าน ซึ่งเป็นหนึ่งของผู้นำกลุ่มหลังความคิด

มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล ที่พยายามผลักดันแนวความคิดนี้ต่อรัฐบาลหลาย ๆ ชุดที่ผ่านมา แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเต็มรูปแบบ สำหรับในการเคลื่อนไหวนี้ผู้นำกลุ่มสามารถสร้างความเข้าใจและความเห็นพ้องให้เกิดขึ้นในคณะกรรมการชุดนี้จนเกิดการยอมรับในแนวความคิดนี้ในเบื้องต้น และพร้อมที่จะผลักดันต่อรัฐบาล

2.2 ฐานอำนาจและหน้าที่ของกลุ่มแบบเป็นทางการ ตามอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้ คือ ศึกษาข้อมูลและจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย เมื่อกลุ่มได้ศึกษาและเสนอว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีควรจัดตั้งรูปแบบมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ ความตอนหนึ่งว่า

...เป็นมหาวิทยาลัยที่จะเน้นประสิทธิภาพในการบริหาร เพื่อเป็นฐานรองรับการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ ตามภารกิจของมหาวิทยาลัย เพื่อบรรลุหลักการนี้จะต้องแก้ไขจุดอ่อนของโครงสร้างบริหารแบบประเพณีนิยมในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นระบบราชการ ซึ่งให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำ ดังนั้นระบบบริหารของมหาวิทยาลัยนี้จึงควรกำหนดรูปแบบและแนวทางใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า อันได้แก่ระบบบริหารที่เป็นอิสระจากระบบราชการหรือการดำเนินการในระบบธุรกิจที่ไม่มุ่งทำกำไร...

(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2532)

ข้อเสนอข้างต้นจึงเป็นผลที่เกิดจากการพิจารณาของกลุ่มแบบเป็นทางการ (formal group) ที่ได้รับมอบหมายอำนาจและหน้าที่โดยตรงเพื่อการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งใหม่แก่รัฐบาล ซึ่งมีน้ำหนักในระดับหนึ่งที่จะช่วยให้รัฐบาลมีความเห็นพ้องกับข้อเสนอดังกล่าวได้

ความพยายามผลักดันแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี" สู่การปฏิบัติ

ผู้นำความคิดของคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ได้ดำเนินการผลักดันแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ดังนี้

1. การสร้างฐานสนับสนุนความคิดจากผู้นำรัฐบาล

2. การสร้างความสำเร็จในกลุ่มผู้คัดค้าน

1. การสร้างฐานสนับสนุนความคิดจากผู้นำรัฐบาล ผู้นำความคิดของคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีได้พยายามสร้างความเข้าใจในแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ที่เป็นรากฐานสำคัญของมหาวิทยาลัยที่จะสร้างขึ้นใหม่ต่อผู้นำรัฐบาล มีขั้นตอนดำเนินการคือ

1.1 กำหนดนามมหาวิทยาลัย ผู้นำกลุ่มความคิดได้เสนอนามมหาวิทยาลัยที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่อย่างเด่นชัด (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2537) ว่า

1.1.1 มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง มหาวิทยาลัยใหม่นี้เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ถ้าอยู่ในระบบราชการจะหาอาจารย์ยาก เพราะเป็นสาขาที่ขาดแคลนและเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัดด้วย ถ้าไม่ทำให้ระบบบริหารบุคคลที่สามารถแข่งขันได้กับเอกชน ก็จะไม่สามารถดึงดูดและรักษาอาจารย์ในสาขาที่ขาดแคลนนี้ได้ และในที่สุดก็จะทำให้การดำเนินการได้ไม่เต็มที่

1.1.2 โครงการนำร่อง คณะกรรมการชุดนี้เห็นว่ามหาวิทยาลัยที่สร้างใหม่นี้ น่าจะเป็นโครงการนำร่องทดลองสร้างมหาวิทยาลัยในรูปแบบและโครงสร้างใหม่ของ "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" เมื่อได้ผลดีแล้วก็จะได้นำมาขยายผล เพื่อให้การจัดในรูปแบบนี้มีประสิทธิภาพจริงในทางปฏิบัติจริง เพราะเท่าที่ผ่านมาเป็นการพูดด้วยหลักการและทฤษฎี

1.2 สร้างผู้นำความคิดในกลุ่มผู้นำรัฐบาล บุคคลเป้าหมายที่นายวิจิตร ศรีสอ้าน เลือกเป็นอันดับแรกได้แก่ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยกับนายกรัฐมนตรี เนื่องจาก รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ดูแลและตัดสินใจด้านนโยบายอุดมศึกษาโดยตรง ถ้า รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยมีความเห็นชอบด้วยในแนวความคิดที่กลุ่มนำเสนอ จะเป็นฐานกำลังสำคัญต่อการสนับสนุนผลักดันในระดับคณะรัฐมนตรีต่อไป สำหรับ นายกรัฐมนตรี เป็นบุคคลสำคัญอีกเป้าหมายหนึ่งที่นายวิจิตร ศรีสอ้าน ได้พยายามสร้างความเข้าใจในแนวความคิดนี้ เพราะเป็นผู้นำความคิดคนสำคัญที่มีอำนาจการตัดสินใจของรัฐบาลว่าจะดำเนินการไปทิศทางใด

วิจิตร ศรีสอ้าน (2537) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของความพยายามผลักดันแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ต่อรัฐมนตรีว่าการทบวง

มหาวิทยาลัยและนายกรัฐมนตรี เพราะต่างมีความคิดพื้นฐานสอดคล้องกับแนวความคิดที่เสนอ
ดังความตอนหนึ่งว่า

...การนำเสนอแนวความคิดนี้ได้ผ่านด่านสำคัญ 2 ด่าน คือ
นายทวิช กลิ่นประทุม รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้น
มีความเห็นด้วยและให้การสนับสนุนแนวความคิดนี้เป็นอย่างดี
และอีกด้านหนึ่งก็คือ พลเอก ชชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี
ได้เลือกใช้วิธีการสร้างความเข้าใจระหว่างกันและกันในแนว
ความคิดนี้ จนในที่สุดท่านนายกรัฐมนตรีก็เห็นด้วยและสนับสนุน
ความสำเร็จของการสร้างความเข้าใจในแนวความคิดนี้
เนื่องมาจากทั้งสองท่านมีพื้นฐานความคิดมาจากเอกชนที่มีความ
เข้าใจในเรื่องนี้ดีอยู่แล้ว จึงนับว่าเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญยิ่ง
ต่อความพยายามในครั้งนี้...

รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยและนายกรัฐมนตรี จึงเป็นผู้นำความคิดที่
ช่วยสานต่อสร้างเครือข่ายความเข้าใจและการยอมรับในแนวความคิดนี้ ภายในคณะรัฐมนตรี
ซึ่งผู้นำความคิดของคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีได้เลือกวิธีการสื่อสารระหว่าง
บุคคล (interpersonal communication) เพื่อสร้างความเข้าใจอันถูกต้องระหว่างกัน
และกันอย่างจริงจังต่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมของประเทศชาติ

2. การสร้างความเข้าใจในกลุ่มผู้คัดค้าน ปรากฏว่าในความพยายามผลักดัน
แนวความคิดในครั้งนี้ได้เกิดแรงต้านขึ้น 2 กลุ่ม ได้แก่ คณะรัฐมนตรีกับสำนักงบประมาณ
กล่าวคือ

2.1 แรงต้านจากคณะรัฐมนตรี วิจิตร ศรีสอ้าน (2537) ได้เล่าให้ฟังว่า

...ส่วนที่กลับสร้างความลำบากต่อการเสนอมหาวิทยาลัยใน
รูปแบบใหม่นี้ก็คือ ความไม่เข้าใจของคณะรัฐมนตรีบางท่าน
สืบเนื่องมาจากความเข้าใจแต่เดิมนั้น มักจะเข้าใจว่า
หน่วยงานของรัฐมีได้เพียง 2 ประเภท คือ ส่วนราชการ
กับรัฐวิสาหกิจ เมื่อมีการนำเสนอมหาวิทยาลัยในรูปแบบใหม่
ที่ไม่เป็นทั้งส่วนราชการและทั้งรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นเรื่องที่

เข้าใจได้ยาก แต่เมื่อได้อธิบายให้เข้าใจว่าหน่วยงานของ
รัฐไม่จำเป็นต้องมี 2 รูปแบบ รูปแบบที่ 3 ก็มีได้เป็นตาม
พระราชบัญญัติจัดตั้งและก็ได้มีตัวอย่างของหน่วยงานประเภท
นี้อยู่บ้างแล้ว ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงาน
ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เพียงแต่ไม่เป็นรูปแบบที่คน
รู้จักหรือไม่ได้มีการใช้กันมากนัก เมื่อคณะรัฐมนตรีได้รับ
คำสั่งจนแล้ว ก็เห็นชอบในหลักการ...

สุวัจน์ ลิมปะวัลลภ (2537) ได้กล่าวถึง ความพยายามสร้างความ
เข้าใจของนายวิจิตร ศรีสอาน ไว้ว่า

...อาจารย์วิจิตร ศรีสอาน ได้เสนอให้ตั้งมหาวิทยาลัยใน
รูปแบบใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากรูปแบบเดิมจึงทำให้รัฐมนตรี
บางคนเกิดความสงสัยขึ้น อาจารย์วิจิตร ได้ช่วยตอบข้อ
ซักถามข้อข้องใจต่าง ๆ จนทั้งคณะเกิดความเข้าใจและ
ในที่สุดก็เห็นด้วย จึงอนุมัติให้ตั้งมหาวิทยาลัยที่โคราชเป็น
โครงการนำร่องได้...

2.2 แรงต้านจากสำนักงบประมาณ สำหรับสำนักงบประมาณนั้นเกิดความ
ไม่เห็นด้วยในระแยะต้น เนื่องจาก "...สำนักงบประมาณไม่เคยชินและคุ้นเคยกับการมี
มหาวิทยาลัยในลักษณะนี้ จึงทำให้เกิดความสงสัย ความไม่เข้าใจ แต่เมื่อได้ทำความเข้าใจ
ในที่สุดก็เข้าใจและยอมรับในแนวปฏิบัตินี้ได้..." (วิจิตร ศรีสอาน, 2537)

แรงต้านทานต่อความพยายามในครั้งนี้เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มผู้มีอำนาจ
ตัดสินใจคือ คณะรัฐมนตรี กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลไกการทำงานทางงบประมาณแผ่นดิน
ก็คือสำนักงบประมาณ เป็นเพียงแรงต้านทานต่อการรับสิ่งใหม่ ซึ่งยังไม่เข้าใจว่าจะมีรูปแบบ
การดำเนินการหรือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นมีอะไรบ้าง แต่เมื่อผู้นำความคิดของคณะ
กรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี คือ นายวิจิตร ศรีสอาน ได้มีโอกาสชี้แจงและทำความเข้าใจ
เข้าใจต่อกัน ประกอบกับแรงสนับสนุนอันหนักแน่นจากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการทบวง
มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นแรงเสริมสำคัญที่ทำให้แรงต้านเหล่านี้ลดพลังลงกลายมาเป็นแรงสนับสนุน
กันและกัน จนทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ต่อมาใน
รัฐบาลชุดนี้เมื่อทบวงมหาวิทยาลัยจัดทำโครงการของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ก็ได้ยึดหลักการ

เดี๋ยวก่อนนี้ แล้วดำเนินการจนออกเป็นพระราชบัญญัติซึ่งห่างกันประมาณ 2 ปี ซึ่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีออกประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2533 ส่วนมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ออกพระราชบัญญัติในปี พ.ศ. 2535 โดยทั้งสองแห่งใช้รูปแบบและโครงสร้างเดี๋ยวกันและหลักการเดี๋ยวกัน

นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจจริงของ นายวิจิตร ศรีสุวาน ผู้ว่าการเปลี่ยนแปลง (change agent) ที่เป็นต้นคิดเสนอแนวความคิดมหาวิทยาลัยในรูปแบบและโครงสร้างใหม่ที่รองรับกับความต้องการใหม่ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเป็นต้นเสียงที่กล้ายืนหยัดในความคิดข้างต้นเพื่อสร้างความเข้าใจอันถูกต้องแก่ชนในกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และได้สร้างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นต้นแบบที่เป็นรูปธรรมสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เพียงแต่คิดแต่พูดกันในทางหลักการและทฤษฎีเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะของกลุ่มผู้นำแนวความคิด "มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล" ที่สามารถสร้างความหลากหลายให้เกิดขึ้นในชุมชนวิชาการไทยได้ หลังจากที่มีแต่มหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นตามประเพณีนิยมใช้รูปแบบเหมือนกันหมดมาตลอด เป็นการแสดงถึงพลังของนักวิชาการที่สามารถเป็นผู้คิดและทำเพื่อชุมชนวิชาการของตนได้สูงขึ้นกว่าที่เป็นมา เนื่องจากกาลเวลาที่ผ่านไปผ่านมามีรัฐจะเป็นผู้นำมหาวิทยาลัยให้เปลี่ยนแปลงไปตามต้องการและเข้ามาควบคุมมหาวิทยาลัย ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยได้รับการกำหนดรูปแบบและโครงสร้างตามระบบราชการไทยที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้วางฐานไว้ แล้วได้มาตอกย้ำให้เกิดความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพล ถนอม กิตติขจร จนกลายมาเป็นมหาวิทยาลัยในระบบราชการที่ทุกแห่งมีรูปแบบและโครงสร้างที่เหมือนกันหมด

ผลของความพยายามผลักดันแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี"

การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเริ่มต้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531 ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2531 ได้เริ่มมีการจัดเตรียมที่ดินในการดำเนินการขอพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ "อ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง" จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นที่ก่อสร้างมหาวิทยาลัยบนพื้นที่ประมาณ 7,000 ไร่ ได้รับอนุมัติงบประมาณ

แผ่นดินประจำปี 2531 จำนวน 1 ล้านบาท และงบประมาณประจำปี 2532 จำนวน 8,195,600 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเริ่มต้นโครงการ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2532)

เกษม สุวรรณกุล (2537) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ไว้ว่า "...การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีขึ้นได้นับว่าเป็นความสามารถของอาจารย์วิจิตร ศรีสอาน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยและความกล้าของรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่จะนำรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยใหม่มาใช้ คือ ให้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแต่ไม่เป็นส่วนราชการ..."

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 ได้รับการประกาศใช้เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 107 ตอนที่ 131, 2533) บนพื้นฐานแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" โดยมีกรอบความคิดดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
2. ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1. จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองเฉพาะเทคโนโลยีสำคัญ ๆ ที่เป็นความต้องการของประเทศ มหาวิทยาลัยแห่งนี้จึงมุ่งเรื่องการปรับเปลี่ยนการพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นสำคัญ เพื่อต้องการให้ประเทศไทยพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีให้ได้มากขึ้น (วิจิตร ศรีสอาน, 2537) ดังนั้น มหาวิทยาลัยนี้จึงจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์ต่อภาคเศรษฐกิจสำคัญ 2 ส่วน ๆ หนึ่งคือ ด้านอุตสาหกรรม ซึ่งต้องการเทคโนโลยีในระดับสูง กับอีกส่วนหนึ่งคือ ด้านเกษตร ต้องการจะปรับเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรม (agroindustry) ให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยในรูปแบบใหม่ ซึ่งจะต้องสร้างรูปแบบและโครงสร้างของมหาวิทยาลัยให้เอื้อกับความสัมพันธ์ใหม่นั้น

มหาวิทยาลัยด้านเทคโนโลยีเป็นมหาวิทยาลัยที่ลงทุนสูงและเป็นมหาวิทยาลัยที่จะต้องทำงานร่วมกับธุรกิจเอกชนอย่างใกล้ชิด และต้องพึ่งธุรกิจเอกชนในแง่ของนักศึกษา ได้มีประสบการณ์โดยตรงจากปฏิบัติงานในสถานประกอบการ การจัดการศึกษาในลักษณะ "สหกิจศึกษา" ซึ่งผสมผสานภาคทฤษฎีกับปฏิบัติ (cooperative education) โดยนักศึกษาจะต้องไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการสลับการเรียนในมหาวิทยาลัย ในช่วง 2 ปีสุดท้าย

ของหลักสูตรปริญญาตรี เป็นสิ่งที่จำเป็นมากต่อการผลิตนักเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยจะต้องร่วมมือกับภาคเศรษฐกิจทั้งสองอย่างจริงจังจึงต้องกันจนเกิดความคิดร่วมกันคิดร่วมกันทำ มหาวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของภาคเศรษฐกิจทั้งสอง และภาคเศรษฐกิจทั้งสองเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรูปแบบนี้จึงต้องการความคล่องตัวสูงมาก ซึ่งมหาวิทยาลัยในระบบราชการที่เป็นอยู่ไม่สามารถทำได้ จึงได้เสนอให้มหาวิทยาลัยใหม่นี้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ

ด้วยความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม จึงต้องพัฒนารูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุนทรวิม้งสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานบนหลักการสำคัญ คือ

1. การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดใช้หลักการ "การบริหารรวมบริการและแยกภารกิจ" กล่าวคือ งานบริการใด ๆ ที่สามารถรวมศูนย์ การบริการได้ก็ให้จัดไว้ที่เดียวกันเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ วมใช้บริการนั้น ๆ เช่น ที่ทำการเรียนรวม ศูนย์เครื่องมือ ศูนย์คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อสนองตอบตามภารกิจต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ดังนั้น "การบริหารรวมบริการและแยกภารกิจ" จึงมุ่งความสำคัญที่การรวมใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่และลดความซ้ำซ้อนเพื่อให้มหาวิทยาลัยมีขนาดกะทัดรัด และมีขนาดกำลังคนที่พอเหมาะกับการดำเนินงาน

2. การถ่ายโอนให้ภาคเอกชนและการร่วมลงทุนระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคเอกชน โดยถือหลักการที่ว่า มหาวิทยาลัยจะถ่ายโอนให้เอกชนในงานด้านบริการแรงงานหรืองานที่เอกชนทำได้ดี เช่น การรักษาความสะอาด การรักษาความปลอดภัย การบริการให้เช่ารถยนต์ พนักงานดูแลสวน เป็นต้น ส่วนการร่วมลงทุนระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคเอกชนนั้น มหาวิทยาลัยจะร่วมลงทุนในเชิงธุรกิจเพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการ เช่น โรงพยาบาล ศูนย์หนังสือ เป็นต้น

ดังนั้นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคเศรษฐกิจทั้งสอง มหาวิทยาลัยต้องพยายามให้ภาคเศรษฐกิจทั้งสองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการโดยกำหนดให้ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและประธานหอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นองค์ประกอบสำคัญของสภามหาวิทยาลัยประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็คือ มหาวิทยาลัยจะสร้างและพัฒนาศูนย์กลางที่เป็นแหล่งรวมเครื่องมือทั้งหมด

การทำวิจัยและพัฒนาความร่วมมือระหว่างธุรกิจเอกชนอุตสาหกรรมกับมหาวิทยาลัย ศูนย์กลางในมหาวิทยาลัยนี้เรียกว่า เทคโนโลยีธานี (Technopolis) ซึ่งจะเปิดรับบุคลากรฝ่ายธุรกิจเอกชน อุตสาหกรรมมาเพิ่มทักษะ เพิ่มความรู้ให้ทันสมัย มีโอกาสใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และถ่ายทอด ไปใช้ในโรงงานอีกต่อหนึ่ง

โครงสร้างวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีการจัดโครงสร้าง วิชาการแตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ โดยมหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้ความสำคัญต่อหลักการ พหุวิชาการ (multi-disciplinary) เพื่อเป็นศูนย์รวมความชำนาญด้านทรัพยากรและ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มหาวิทยาลัยจึงไม่มีคณะวิชาและภาควิชาในความหมายเดิม แต่จะมี การรวมเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม โดยใช้แนวความคิด "สำนักวิชา (cluster)"

วิจิตร ศรีสอาด (2537) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของแนวความคิด "สำนักวิชา (cluster)" ไว้ว่า

... สำหรับแนวความคิดนี้ ถ้าถามว่า เามาจากไหน ก็ไม่มีที่ไหน ที่จะใกล้เคียงแนวความคิด cluster ที่วางไว้ที่สุด เห็นจะเป็นชุดะของญี่ปุ่น แต่ก็ไม่เหมือนที่เดียว cluster ก็คือ แทนที่จะตั้งคณะวิชาตามกลุ่มวิชา กลุ่ม วิชาชีพ จะไม่ทำ แต่ตั้งตามลักษณะเทคโนโลยี โดยเรา ใช้กรอบความคิดว่า เทคโนโลยีสำหรับการพัฒนามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ต้องมีปัจจัยมนุษย์ (humanware) คือความรู้ความสามารถโดยทั่วไปในฐานะมนุษย์ผู้ใช้ เทคโนโลยี ปัจจัยข่าวสาร (inforware) คือความสามารถในการรับ-ส่งข่าวสารข้อมูลด้วยเทคโนโลยี ที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยองค์การ (orgaware) คือ ความสามารถทางการจัดการองค์กรเพื่อรองรับการ พัฒนาเทคโนโลยี และปัจจัยเทคโนโลยี (technoware) คือความรู้ความสามารถนำเทคโนโลยีแขนงต่าง ๆ...

ดังนั้น การจัดโครงสร้างวิชาการจัดแบ่งออกเป็น 5 สำนักวิชา (cluster)

3.1 สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร ไม่เน้นการสอนเกษตรเหมือนมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนอยู่แล้ว แต่จะเน้นสอนเฉพาะเกษตรอุตสาหกรรม (agroindustry) ที่เป็นกิจกรรมหลังจากการเก็บเกี่ยวจากไร่นาแล้ว ให้ความสำคัญต่อผลผลิตของเกษตรจะแปรรูปอย่างไร แล้วนำเอาวิศวกรรมเกษตรมารวมอยู่ในกลุ่มนี้ตามการแบ่งกลุ่มตามเทคโนโลยี

3.2 สำนักวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ได้รวมสาขาวิชาทางวิศวกรรมเกือบทั้งหมดกับเทคโนโลยีอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่ประเทศต้องการคือ เทคโนโลยีการพิมพ์เพื่อการส่งออกและหีบห่อวัสดุภัณฑ์

3.3 สำนักวิชาเทคโนโลยีทรัพยากรเกี่ยวกับวัสดุพลังงานและสิ่งแวดล้อม

3.4 สำนักวิชาวิทยาศาสตร์

3.5 สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

ทั้งสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม เป็นสำนักวิชาที่เกิดจากการรวมปัจจัยมนุษย์ (humanware) ปัจจัยองค์การ (organware) และปัจจัยข่าวสาร (inforware) มาเป็น 2 สำนักวิชาเป็นรูปผสมผสานสำรวจจากหลาย ๆ สาขาวิชาตามหลักการสหวิทยาการมาเป็นพื้นฐานสำหรับเป็นวิชาการศึกษาต่อไป

การจัดสำนักวิชาออกเป็น 5 กลุ่มนี้มีลักษณะกว้างและยืดหยุ่นสูง เมื่อเทคโนโลยีในด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงก็สามารถจัดเข้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ พร้อมทั้งจะเพิ่มและลดได้ทุกขณะ การจัดกลุ่มวิชาเช่นนี้จึงช่วยให้การร่วมใช้ทรัพยากรและความชำนาญการก็จะเกิดขึ้น เมื่อมีความจำเป็นต้องเพิ่มสาขาวิชาอื่น ๆ ก็สามารถทำได้

2. ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 กำหนดว่า มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจไม่เป็นส่วนราชการ แต่ยังคงอยู่ในกำกับของรัฐบาล โดยไม่อยู่ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ (มาตรา 9) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงมีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5) อยู่ภายใต้การกำกับและควบคุมของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย (มาตรา 39)

กลไกบริหารสำคัญที่สร้างความเป็นอิสระให้แก่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ก็คือ สภามหาวิทยาลัย ที่สามารถดำเนินการเบ็ดเสร็จในระดับมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ เรื่องที่จะส่งไปให้รัฐบาลก็มีแต่เรื่องงบประมาณและเรื่องที่จะต้องผ่านคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดเกล้าฯ บางตำแหน่ง (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2537) สภามหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยนี้ จึงมีศักยภาพการปกครองตนเองได้สูง ดังจะเห็นได้จากสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะมีอำนาจหน้าที่ (มาตรา 16) ดังนี้

- (1) วางนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การปรับปรุง การถ่ายทอดและการพัฒนาเทคโนโลยี และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- (2) วางระเบียบ ออกประกาศ ข้อกำหนด และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และอาจมอบหมายให้ส่วนงานใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้วางระเบียบและออกข้อบังคับสำหรับส่วนงานนั้นเป็นเรื่อง ๆ ไปก็ได้
- (3) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุมัติ และประกาศนียบัตร
- (4) อนุมัติการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิก สำนักวิชา สถาบัน ศูนย์ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ รวมทั้งการแบ่งส่วนงานของหน่วยงานดังกล่าว
- (5) อนุมัติการรับเข้าสมทบหรือการยกเลิกการสมทบของสถาบันการศึกษา ขึ้นสูงและสถาบันวิจัย
- (6) อนุมัติการเปิดสอนและหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด
- (7) พิจารณาคำเนิการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และพิจารณาถอดถอนอธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ
- (8) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการศูนย์และหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์และศาสตราจารย์เกียรติคุณ
- (9) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลอื่น การบรรจุ แต่งตั้ง การให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง การออกจากงาน ระเบียบวินัย การ

ลงโทษ การร้องทุกข์และการอุทธรณ์ การลงโทษของพนักงานและลูกจ้าง

(10) วางระเบียบและออกข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(11) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย

(12) แต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

(13) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่ได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

นอกจากนี้สภามหาวิทยาลัยยังมีบทบาทหน้าที่ในการให้การสนับสนุนกิจการของมหาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการระดมทุนและการประสานสัมพันธ์กับภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งมีคณะกรรมการพัฒนามหาวิทยาลัย (Standing Development Committee) เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของสภามหาวิทยาลัย

องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัย (มาตรา 14) มีลักษณะเป็นไตรภาคี ดังนี้

(1) กรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิการบดี ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และประธานหอการค้าแห่งประเทศไทย

(2) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจากบุคคลภายในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ๆ หนึ่งเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่สภาวิชาการเลือก จากกรรมการสภาวิชาการจำนวน 2 คน อีกส่วนหนึ่งเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งเลือกตั้งจากคณาจารย์ประจำจำนวน 5 คน ดังนั้นบุคคลภายในมหาวิทยาลัยจะเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยได้ 7 คน

(3) กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 12 คน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลภายนอก และในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 คน

สำหรับนายกสภามหาวิทยาลัย จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอีก 1 คน ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยจะมีจำนวนทั้งสิ้น 20 ถึง 23 คน โดยมีสัดส่วน 8 ต่อ 12 (หรือ 15) ระหว่างบุคคลภายในกับบุคคลภายนอก ซึ่งให้ความสำคัญต่อบุคคลภายนอกเนื่องจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีต้องสร้างความสัมพันธ์กับภาคเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรมและการเกษตรอย่างใกล้ชิด และมุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากการระบอบอย่างแจ่มชัดว่าผู้ทรงคุณวุฒิต้องมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 คน

ด้วยโครงสร้างสภามหาวิทยาลัยจากอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยสามารถปกครองตนเองได้เป็นส่วนใหญ่ และองค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยที่สื่อกลางเชื่อมประสานมหาวิทยาลัยกับโลกภายนอก ได้อย่างสอดคล้องกับรูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์ใหม่ของมหาวิทยาลัยต่อภาคเศรษฐกิจทั้งสอง เป็นรากฐานสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สภามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกลไกสร้างความอิสระให้แก่มหาวิทยาลัยดังนี้

1. การบริหารวิชาการ ได้กำหนดให้สภาวิชาการเป็นผู้บริหารด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยทั้งหมดภายใต้การกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัย สภาวิชาการมีอำนาจและหน้าที่ (มาตรา 19) ดังนี้

- (1) พิจารณากำหนดหลักสูตร การสอน และการวัดผลการศึกษา
- (2) เสนอการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร
- (3) เสนอการจัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกสำนักวิชา สถาบัน ศูนย์ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ รวมทั้งการเสนอแบ่งส่วนงานในหน่วยงานดังกล่าว
- (4) พิจารณาการรับสถาบันวิชาการชั้นสูงหรือสถาบันวิจัยอื่นเข้ามาสมทบในมหาวิทยาลัย
- (5) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอน ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์
- (6) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งศาสตราจารย์เกียรติคุณ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ
- (7) พิจารณาให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งหัวหน้าสาขาวิชา หัวหน้าสถานวิจัย และหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสาขาวิชาหรือสถานวิจัย
- (8) จัดหาวิธีการอื่นจะทำให้การศึกษา การวิจัยการบริหารทางวิชาการแก่สังคม การปรับเปลี่ยน การถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเจริญยิ่งขึ้น
- (9) พิจารณาให้ความเห็นแก่สภามหาวิทยาลัยในเรื่องเกี่ยวกับวิชาการของมหาวิทยาลัย

(10) ให้คำปรึกษาแก่อธิการบดีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัย หรืออธิการบดีมอบหมาย

(11) แต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อการกระทำใด ๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภาวิชาการ

สภาวิชาการ ประกอบด้วย (มาตรา 17) อธิการบดี เป็นประธาน สภาวิชาการ กรรมการสภาวิชาการโดยตำแหน่ง ได้แก่ คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ และศาสตราจารย์ และกรรมการสภาวิชาการที่คณาจารย์ประจำเลือกจากคณาจารย์ ประจำสำนักวิชา สำนักวิชาละ 3 คน หลักการสำคัญก็คือมุ่งให้มีความอิสระและคล่องตัวในการบริหารวิชาการ เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศและภูมิภาค ดังจะเห็นได้จากการตัดสินใจด้านวิชาการจะจบลงในระดับสภามหาวิทยาลัยเป็นกลไกรองรับเพื่อกำกับดูแลมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด โดยสภามหาวิทยาลัยจะบริหารงานวิชาการผ่านองค์คณะบุคคลที่เรียกว่า สภาวิชาการและกรรมการ วิชาการประจำสำนักวิชาและสาขาวิชาต่าง ๆ

จุดเด่นของความเป็นอิสระของทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อีกประการหนึ่งก็คือ สภามหาวิทยาลัยสามารถกำหนดหลักเกณฑ์การรับนักศึกษาได้เองตามความเหมาะสม โดยแบ่งรับนักศึกษาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ครึ่งหนึ่งเป็นโควตาจากภูมิภาคอีสาน โดยไม่มีการสอบแต่จะพิจารณาจากผลการเรียนโดยตรง โดยแบ่งเป็นโควตาโรงเรียน สำหรับโรงเรียนในเขตอีสานตอนใต้ 4 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ และชัยภูมิ ร้อยละ 25 ของจำนวนรับทั้งหมด ตามโควตาโรงเรียนนี้จะต้องเป็นนักเรียนในแผนกคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ต้องเป็นนักเรียนในกลุ่มร้อยละ 25 แรก และจะต้องได้คะแนนวิชาเอกไม่น้อยกว่า 3.00 คะแนนรวมไม่น้อยกว่า 2.75 นอกจากนี้เป็นโควตาจังหวัด ให้โควตาแก่โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกจังหวัดอีก 13 จังหวัด ในอัตราร้อยละ 25 ของจำนวนทั้งหมดนักเรียนโควตาจังหวัดต้องเป็นนักเรียนในแผนกคณิต-วิทยาศาสตร์เช่นกัน ต้องเป็นนักเรียนในกลุ่มร้อยละ 10 แรก และจะต้องได้คะแนนวิชาเอกและคะแนนรวมไม่ต่ำกว่า 3.00 ทั้งนี้มหาวิทยาลัยจะร่วมกับทางโรงเรียนดำเนินการคัดเลือก ส่วนอีกครึ่งหนึ่งมาจากการสอบคัดเลือกร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย ตามวิธีการคัดเลือกของทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยได้เปิดรับนักศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนครั้งแรกใน
ปีการศึกษา 2536 ซึ่งมีจำนวน ดังนี้

ประเภท	โควตา	สอบคัดเลือก ผ่านทบวงๆ	รวม
กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์	209	374	583
กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร	23	125	148
รวม	232	499	731

มหาวิทยาลัยพยายามสร้างโอกาสการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้นโดยไม่จำกัดด้วยฐานะ จึงกำหนดให้มีทุนการศึกษาไว้ 3 ประเภทคือ ประเภทแรกได้แก่ ทุนยกเว้นค่าหน่วยกิต ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 30 ของจำนวนนักศึกษาที่เข้ามาในแต่ละรุ่น ประเภทที่ 2 ได้แก่ กองทุนยืมเรียนซึ่งทางมหาวิทยาลัยได้ตั้งกองทุนให้นักศึกษายืมเรียนก่อน เมื่อเรียนจบการศึกษาแล้วจึงมาผ่อนชำระภายใต้เงื่อนไขของมหาวิทยาลัยที่กำหนดไว้ และประเภทที่ 3 ได้แก่ ทุนที่มีผู้บริจาคให้

มหาวิทยาลัยได้จัดสร้างอาคารหอพักที่ทันสมัยเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา ซึ่งในปีการศึกษา 2536 สามารถรับนักศึกษาเข้าพักได้ทุกคน นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีสนามกีฬาและสุขภาพ หน่วยพยาบาลในมหาวิทยาลัย การจัดให้มีการประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุให้แก่นักศึกษาทุกคนในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ และมีโครงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ เช่น ที่ทำการไปรษณีย์ โทรเลข ธนาคาร สถานีรถโดยสารในมหาวิทยาลัย และศูนย์รวมการกีฬา ประกอบด้านสนามและอุปกรณ์กีฬาประเภทต่าง ๆ ให้ให้นักศึกษาและบุคลากรได้ออกกำลังกายและเพื่อการจัดการแข่งขันด้วย

ด้านระบบการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยได้จัดโครงสร้างหลักสูตรและการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา โดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ 5 ประการคือ การจัดการศึกษาทั่วไป (general education) ที่มุ่งพัฒนา "ความเป็นคน" (manhood) ทั้งในเชิงภูมิปัญญา บุคลิกภาพ และคุณธรรม เพื่อให้เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดี การจัดการ

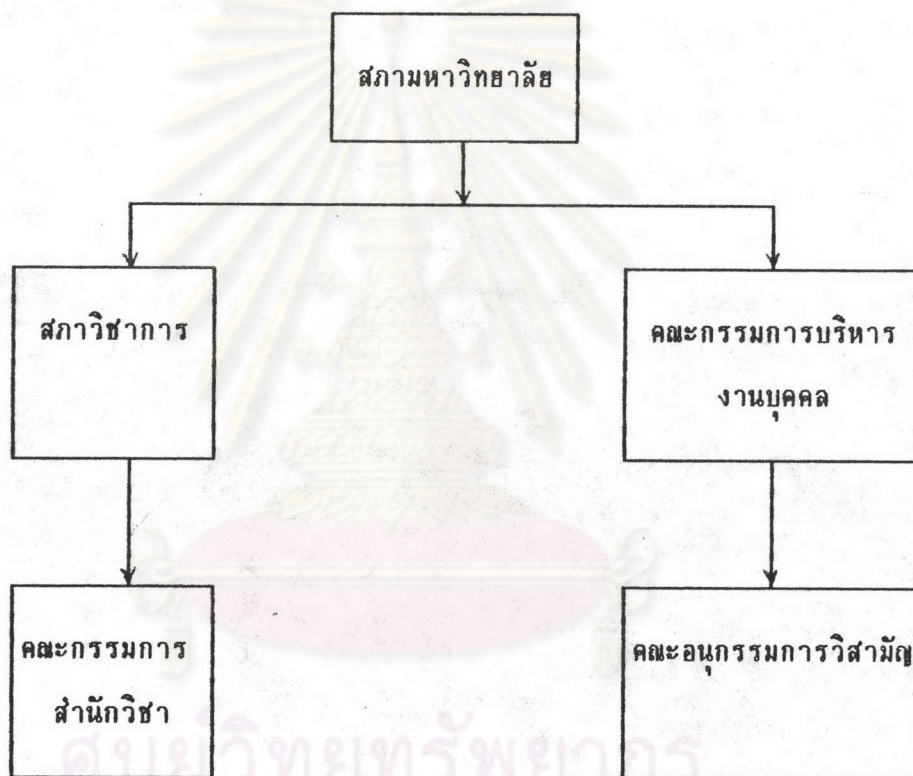
ศึกษาวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อรองรับการศึกษา และพัฒนาเทคโนโลยี
แขนงต่าง ๆ (scientific-foundation) การจัดการศึกษาวิชาชีพเฉพาะในลักษณะ
ผสมผสานภาคทฤษฎีกับการปฏิบัติ (cooperative-education) การผสมผสานระหว่าง
ศาสตร์ในลักษณะพหุวิทยาการ (multi-disciplinary) ในการจัดการหลักสูตรและการ
เรียนการสอน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและสื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการสอน
และการค้นคว้าของนักศึกษา (media-based) เพื่อให้ผลการศึกษาเป็นไปตามกรอบแนวคิด
ที่วางไว้ในการจัดหลักสูตรแต่ละสาขาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงแบ่งโครงสร้าง
ออกเป็น 3 ส่วนคือกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ ทักษะด้านภาษา การจัดการ และคอมพิวเตอร์
กลุ่มวิชาชีพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ วิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
และวิชาเอก ซึ่งเน้นถึงประสบการณ์ภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ (cooperative
education) และกลุ่มวิชาเลือกเสรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจัดการศึกษาเป็นระบบ
ไตรภาคี (trimester) ปีการศึกษาหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษา ภาคการศึกษา
หนึ่ง ๆ มีระยะเวลาการศึกษาประมาณ 14 สัปดาห์ ตลอดการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมี
จำนวน 150-170 หน่วยกิต

สำหรับจัดส่วนงานวิชาการได้แบ่งออกเป็นสำนักวิชาการ สาขาวิชา
และสถานวิจัย รวมทั้งมีการจัดส่วนงานส่งเสริมวิชาการเป็นสถาบันและศูนย์ สำนักวิชาการจะมี
การสถานวิจัยที่แยกออกมาตามภารกิจตามความรับผิดชอบ จะเป็นแหล่งวิจัยและพัฒนาเพื่อ
การสร้างฐานข้อมูลความรู้สู่เป้าหมายรวมบริการที่เทคโนโลยี ซึ่งเป็นศูนย์กลางรวมเชื่อม
ประโยชน์การสร้าง การใช้และการถ่ายทอดสู่ภาคเศรษฐกิจทั้งอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม
กับมหาวิทยาลัยได้อย่างกลมกลืนและเกิดอรรถประโยชน์สูงสุด

2. การบริหารงานบุคคล ฐานะของบุคลากรของมหาวิทยาลัยไม่ใช่ข้าราชการ
แต่เป็นพนักงานของรัฐที่ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วย
แรงงานสัมพันธ์ (มาตรา 9) และตามมาตรา 16(9) ได้ระบุให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจ
และหน้าที่ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการกำหนด
ตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล การบรรจุ
แต่งตั้ง การให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง การออกจากงาน ระเบียบวินัย การลงโทษ การ
ร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ การลงโทษของพนักงานและลูกจ้าง ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 ทำให้สภามหาวิทยาลัยสามารถสร้างระบบ และออกข้อบังคับ
 เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขึ้นมาใช้โดยเฉพาะได้ โดยไม่อิงระบบราชการคือ ข้อบังคับ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีว่าด้วย การบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2534 สภามหาวิทยาลัย
 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานบุคคลขึ้นเพื่อเป็นกลไกสำหรับการบริหารงานบุคคลของ
 มหาวิทยาลัยโดยตรง

องค์กรและกลไกการบริหารงานบุคคล

องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานบุคคล ได้แก่

- (1) กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง
เป็นประธานกรรมการ
- (2) อธิการบดี เป็นรองประธานกรรมการ
- (3) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง จำนวน 4 คน เป็น
กรรมการ
- (4) ผู้แทนสภาวิชาการ ซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง จำนวน 1 คน เป็น
กรรมการ

(5) ผู้แทนคณาจารย์ประจำ ซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง จำนวน 2 คน เป็นกรรมการ

(6) ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา ซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง จำนวน 1 คน เป็นกรรมการ

(7) รองอธิการบดี ที่อธิการบดีกำหนด เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้อธิการบดีแต่งตั้งพนักงานซึ่งดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่า ผู้อำนวยการ กองหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง จำนวนไม่เกิน 2 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

หลักการการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีหลักการสำคัญดังนี้

1. การบริหารงานบุคคลต้องสอดคล้องกับลักษณะงานและเอื้ออำนวยต่อภารกิจของมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นหน่วยวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง
2. เน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลด้วยระบบคุณธรรม (merit system) และการ "เข้ายาก ออกง่าย"
3. สามารถดึงดูดบุคคลที่มีความสามารถเข้ามาทำงานและรักษาผู้ที่มีความสามารถซึ่งเป็นระบบที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดการว่าจ้างงาน
4. ความคล่องตัวและไม่เป็นภาระในเชิงบริหาร

แนวการปฏิบัติในการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้วางแนวการปฏิบัติเพื่อรองรับหลักการสำคัญของการบริหารงานบุคคลข้างต้น คือ

1. การสรรหาผู้บริหารและบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ระบบคุณธรรม ความสามารถและมีความเสมอภาค
2. การทำสัญญาจ้างและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานก่อนให้สถานะการจ้างถาวร (tenure)
3. การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

4. เน้นการออกจากงานเนื่องจากผลการปฏิบัติงานมากกว่าการกระทำผิดวินัย
5. ให้ค่าตอบแทน สวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูลที่สามารถแข่งขันได้กับภาคเอกชน
6. การกระจายอำนาจวินิจัยและตัดสินใจเกี่ยวกับบุคลากรให้กับผู้บังคับบัญชาในระดับต่าง ๆ
7. วางกลไกให้ความยุติธรรมแก่บุคลากร
8. บุคลากรของมหาวิทยาลัยไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน
9. การบริหารงานบุคคลโดยองค์คณะบุคคลเป็นคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย
10. การให้ค่าตอบแทนในรูปแบบอื่นสำหรับผู้เกษียณอายุ เพื่อไม่เป็นภาระทางการเงินระยะยาวในลักษณะเงินสะสมเลี้ยงชีพ

พนักงานของมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มแรก คือ กลุ่มวิชาการ (academic) ได้แก่ คณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย นักวิจัย สำหรับกลุ่มนี้เป็นบุคลากรระดับปริญญาเอกหรือผู้มีประสบการณ์และผลงานทางวิชาการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มที่และประหยัดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป (nonacademic) ได้แก่ ผู้ปฏิบัติการวิชาชีพ ชุมการ ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าแผนก หรือตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากองหรือแผนก

กลุ่มที่สาม คือ กลุ่มบริหารวิชาการ (academic administration) ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ ผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดี รองผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการศูนย์หรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ หัวหน้าสาขาวิชา หัวหน้าสถานวิจัย หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสาขาวิชา หรือสถานวิจัย ได้เปิดกว้างให้สำหรับมีอาชีพได้เข้ามาบริหารมหาวิทยาลัยได้

การสรรหา คัดเลือก และทดลองปฏิบัติ ใช้กระบวนการที่เป็นระบบเปิด และพิถีพิถัน ได้แก่ การประกาศรับสมัครจากบุคคลทั่วไปที่สนใจ และมีคุณสมบัติตามเงื่อนไข กำหนด มีระบบการคัดเลือกและทดลองตามกระบวนการสรรหาตามระบบคุณธรรม ใช้ระบบสัญญาจ้างงานเพื่อทดลองการปฏิบัติงานก่อนได้สถานภาพเป็นพนักงานประจำ โดยมีการกำหนดระยะเวลาทดลองปฏิบัติงานให้ชาวพอที่จะประเมินผลการปฏิบัติงานได้จริงจัง และมีระบบประเมินผลการประเมินงานอย่างต่อเนื่องตลอดอายุงาน

สัญญาจ้าง บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยจะต้องทำสัญญาจ้างงาน แยกพิจารณาออกเป็น 2 สาขงาน คือ

(1) สาขปฏิบัติกรวิชาชีพและบริหารทั่วไป บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานจะต้องทำสัญญาจ้างระยะแรกทดลองการทำงานเป็นเวลา 2 ปีก่อน จึงจะได้สถานภาพการจ้างถาวร (tenure) เป็นพนักงานประจำ สำหรับบุคคลที่จะได้รับยกเว้นการทดลอง จะต้องมีการประเมินหรือมีผลงานที่สามารถแสดงได้ว่า มีคุณสมบัติที่เพียงพอ มหาวิทยาลัยจะรับเข้าเป็นพนักงานประจำได้ทันที

(2) สาขาวิชาการ สำหรับอาจารย์หรือนักวิจัยที่ยังไม่มีประสบการณ์หรือมีในระดับที่ยังต้องอยู่ในการทดลองการปฏิบัติงานก่อนนั้น จะต้องทำสัญญาว่าจ้างสำหรับการทดลองงานในสัญญาแรกเป็นระยะเวลา 3 ปี และเมื่อผ่านช่วงสัญญาแรกไปแล้วจะต้องทำสัญญาจ้างงานอีกครั้งเพื่อทดลองงานต่อไปอีก 2 ปี จึงจะได้สถานภาพการจ้างถาวร (tenure) เป็นพนักงานประจำ ส่วนผู้ที่ได้รับการยกเว้นการทดลองงานจะต้องมีการประเมินหรือมีผลงานที่สามารถแสดงได้ว่า มีคุณสมบัติที่เพียงพอไม่ต้องทดลองงาน

อัตราเงินเดือน ได้จัดแบ่งออกเป็น 3 บัญชีตามประเภทของพนักงาน ดังนี้

(1) บัญชีเงินเดือนและค่าตำแหน่งวิชาการ ได้แก่ ตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ มีการกำหนดอัตราเงินเดือนเริ่มต้น อัตราเงินเดือนสูงสุด จำนวนขั้นเงินเดือนในแต่ละตำแหน่งไว้ โดยมีอัตราขั้นเงินเดือนละ 6 ในแต่ละตำแหน่ง อัตราเงินเดือนที่กำหนดให้แก่ตำแหน่งวิชาการสูงกว่าราชการประมาณ 2 เท่า

บัญชีเงินเดือนตำแหน่งวิชาการ

ตำแหน่ง	เงินเดือน		จำนวน ขั้นวิ่ง	อัตรา ขั้นวิ่ง
	เริ่มต้น	สูงสุด		
อาจารย์	10,320	44,370	26	6%
ผู้ช่วยศาสตราจารย์		52,840	29	6%
รองศาสตราจารย์		66,710	33	6%
ศาสตราจารย์		84,220	37	6%

มีการกำหนดเงินประจำตำแหน่งวิชาการออกเป็น 3 ตำแหน่งคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ โดยคำนวณจากร้อยละ 15 ของครึ่งหนึ่งของเงินเดือนเริ่มต้นบวกอัตราสูงสุดของแต่ละตำแหน่งวิชาการ

เงินประจำตำแหน่งวิชาการ

ตำแหน่ง	เงินตำแหน่ง	คำนวณจาก 15% ของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	5,000	ครึ่งหนึ่งของเงินเดือนเริ่มต้น + สูงสุดของตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
รองศาสตราจารย์	6,200	ครึ่งหนึ่งของเงินเดือนเริ่มต้น + สูงสุดของตำแหน่งรองศาสตราจารย์
ศาสตราจารย์	7,700	ครึ่งหนึ่งของเงินเดือนเริ่มต้น + สูงสุดของตำแหน่งศาสตราจารย์

(2) บัญชีเงินเดือนปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารงานทั่วไป แบ่งเป็น 9 ระดับ มีกำหนดอัตราเริ่มต้น สูงสุดจำนวนขั้นวิ่งในแต่ละระดับไว้ โดยมีอัตราขั้นวิ่งร้อยละ 6 ในแต่ละระดับ ซึ่งมีอัตราเงินเดือนสูงกว่าราชการ 1 เท่าครึ่ง

บัญชีเงินเดือนตำแหน่งปฏิบัติการวิชาชีพ และบริหารงานทั่วไป

ตำแหน่ง	เงินเดือน		จำนวน ขั้นวิ่ง	อัตรา ขั้นวิ่ง
	เริ่มต้น	สูงสุด		
1	3,200	6,130	16	6%
2	3,740	8,140	15	6%
3	4,720	10,306	15	6%
4	6,320	13,770	15	6%
5	8,460	18,420	15	6%
6	11,320	24,480	15	6%
7	15,150	32,670	15	6%
8	21,430	43,350	14	6%
9	30,260	61,410	14	6%

(3) บัญชีเงินเดือนและค่าตำแหน่งบริหารวิชาการ สำหรับผู้ที่ไม่ใช่พนักงานประจำมหาวิทยาลัยในตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดี รองอธิการบดี และอธิการบดี จะมีการกำหนดอัตราเงินเดือนขั้นแรก ขั้นสูงสุด และจำนวนขั้นวิ่งไว้ในแต่ละตำแหน่ง พร้อมทั้งกำหนดเงินประจำตำแหน่งสำหรับสายแรก คือ หัวหน้าสาขาและผู้ช่วยอธิการบดี สายที่สอง คือ รองอธิการบดีและคณบดี และสายที่สาม คือ อธิการบดี โดยคำนวณจากอัตราร้อยละ 15 20 และ 25 ของเงินเดือนเริ่มต้นบวกอัตราสูงสุดของตำแหน่งวิชาการ ดังนี้

บัญชีเงินเดือนตำแหน่งบริหารวิชาการ (สำหรับผู้ที่ไม่ใช่พนักงาน
ประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ตำแหน่ง	ขั้นแรก	ขั้นสูงสุด	จำนวนขั้น
ผู้ช่วยอธิการบดี	37,830	63,920	10 ขั้น
รองอธิการบดี	47,760	80,710	10 ขั้น
อธิการบดี	63,920	108,000	10 ขั้น

เงินประจำตำแหน่งวิชาการ

ตำแหน่ง	เงินตำแหน่ง	คำนวณจาก 15% ของ
หัวหน้าสาขา ผู้ช่วยอธิการบดี	7,900	15% ของเงินเดือนเริ่มต้น + สูงสุดของ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
รองอธิการบดี คณบดี	13,000	20% ของเงินเดือนเริ่มต้น + สูงสุดของ ตำแหน่งรองศาสตราจารย์
อธิการบดี	21,000	25% ของเงินเดือนเริ่มต้น + สูงสุดของ ตำแหน่งศาสตราจารย์

จากการปฏิบัติจริงสำหรับการกำหนดอัตราเงินเดือนในบุคลากรทุกระดับ
เดียวกัน อาจได้รับเงินเดือนต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของมหาวิทยาลัยและความ
ขาดแคลนของแต่ละสาขาวิชาการ วิชาชีพในตลาดแรงงาน (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2537)
นอกจากนี้มีการกำหนดขั้นขึ้น เป็น efficiency bar สำหรับแต่ละตำแหน่งและแต่ละระดับ

เพื่อที่จะขึ้นไปสู่อัตราเงินเดือนสูงสุดโดยต้องผ่านการประเมินก่อน

จำนวนพนักงานของมหาวิทยาลัย ในช่วงเปิดทำการในปีการศึกษา 2536 มีจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 334 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มวิชาการ จำนวน 65 คน และกลุ่มวิชาชีพและบริหารทั่วไป จำนวน 269 คน และสามารถแยกพิจารณาตามวุฒิการศึกษาได้ดังนี้

วุฒิการศึกษา	สายวิชาการ	สายปฏิบัติการ	รวม
ปริญญาเอก	46	1	47
ปริญญาโท	19	26	45
ปริญญาตรี	-	122	122
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	120	120
รวม	65	269	334

ข้อมูล ณ วันที่ 14 มีนาคม 2537

ส่วนสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ได้กำหนดให้ไม่ต่ำกว่าอัตราของทางราชการ แต่ไม่มีการจ่ายเงินบำนาญโดยจัดในลักษณะเงินสะสมเลี้ยงชีพ (provident fund) หรือบำเหน็จแทน เพื่อไม่ให้เป็นการผูกพันในการจัดสรรงบประมาณ ในด้านระเบียบวินัยได้ใช้มาตรฐานการทำงาน จรรยาและมารยาทแห่งวิชาชีพ เป็นเครื่องประเมินการกระทำผิดและการลงโทษ ไม่ใช้การลงโทษทางเศรษฐกิจ (ไม่มีโทษตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน) แต่ควรเป็นการลงโทษเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น ในด้านการออกจากงานได้มีกลไกการออกจากงาน หรือเลิกจ้างที่คล่องตัว โดยไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดวินัย เช่น การให้ออกหรือเลิกจ้าง เนื่องจากปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่ถึงมาตรฐานที่กำหนด และในด้านการร้องทุกข์และอุทธรณ์ได้สร้างระบบที่รวดเร็วและเป็นธรรมให้แก่พนักงานทุกคน

3. การบริหารการเงินและทรัพย์สิน ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 ได้ระบุถึงรายได้ของมหาวิทยาลัยมาจาก 6 แห่ง คือ

- (1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (2) เงินอุดหนุนและทรัพย์สินซึ่งมีผู้ให้แก่มหาวิทยาลัย
- (3) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน และค่าบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย
- (4) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนและจากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย
- (5) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการใช้ทรัพย์สิน ซึ่งมหาวิทยาลัยปกครองดูแลหรือใช้ประโยชน์
- (6) รายได้หรือผลประโยชน์อย่างอื่น

การจัดสรรเงินงบประมาณ รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป (block grant) ที่มีการตรวจสอบภายหลัง (post auditing) โดยทางมหาวิทยาลัยจัดทำคำขอมิรายละเอียดย่อยตามโครงสร้างงบประมาณแบบแผนงานส่งไปยังสำนักงบประมาณ เมื่อสำนักงบประมาณวิเคราะห์แล้วจะจัดให้เป็นวงเงินอุดหนุนทั่วไปที่ไม่มีรายละเอียดย่อย (one line item) ถือเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเสนอขอย่อยรายจ่ายประจำปีต่อสภามหาวิทยาลัย โดยนำเงินที่ได้รับจากการอุดหนุนจากรัฐบาลในแต่ละปี และรายได้อื่นมาจัดสรร เงินอุดหนุนจะได้รับเป็นงวดตามวงเงินเช่นเดียวกับงบประมาณปกติ ส่วนเงินเหลือจ่ายไม่ต้องคืนกระทรวงการคลังถือเป็นเงินสะสมใช้ในปีต่อ ๆ ไป และงบประมาณผูกพันเกินกว่า 1 ปี ต้องขอเป็นรายปีโดยมีมติคณะรัฐมนตรีให้ผูกพัน

การบริหารเงินงบประมาณ มหาวิทยาลัยจะนำเอาเงินอุดหนุนที่ได้รับมารวมกับรายได้อื่น ๆ จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี เสนอต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่ออนุมัติ สำหรับการใช้จ่ายเงินของมหาวิทยาลัยจะเป็นไปตามระเบียบการเงินของมหาวิทยาลัยที่ออกโดยสภามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ ซึ่งจะสิ้นสุดในระดับมหาวิทยาลัย และสามารถนำเงินที่ยังไม่ถึงคราวจ่ายหรือเงินสะสมไปลงทุนหรือหาผลประโยชน์ได้ตามระเบียบการเงินของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่พยายามสร้างโครงสร้างการเงิน (earning structure)

การตรวจสอบ มีหน่วยตรวจสอบภายในที่ขึ้นตรงต่อสภามหาวิทยาลัย พร้อมทั้งต้องส่งรายงานการเงินให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบและรับรองภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่สิ้นปีงบประมาณ

มหาวิทยาลัยมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและทรัพย์สินสามารถปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่ทรัพย์สินอื่น สำหรับรายได้ของมหาวิทยาลัยไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วย เงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ในกรณีที่รายได้มีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย และค่าภาระต่างๆ ที่เหมาะสม และมหาวิทยาลัยไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่นได้ รัฐพึงจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่มหาวิทยาลัยเท่าจำนวนที่จำเป็น และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สินจัดขึ้นตาม เพื่อจัดวางระเบียบและเลือกอำนาจต่อการบริหารการเงินและทรัพย์สินให้เกิดสภาพคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

หลักการสำคัญของการบริหารการเงินและทรัพย์สินที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี คือ

1. การพึ่งตนเองด้านการเงินในระยะยาว
2. ความคล่องตัวในการใช้จ่าย
3. ความมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้

การบริหารการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยอยู่บนหลักการที่ว่าเพื่อการพึ่งตนเองด้านการเงินในระยะยาว ได้พยายามพัฒนากองทุนเงินรายได้สำหรับการสนับสนุน การกิจต่าง ๆ และการหารายได้จากทรัพย์สินและบริการวิชาการ การสร้างให้เกิดความคล่องตัวในการใช้จ่ายเงิน โดยการวางระเบียบการเงินเฉพาะมหาวิทยาลัย เพื่อกำกับการใช้จ่ายเงินรายได้และเงินงบประมาณซึ่งได้รับรูปเงินอุดหนุนทั่วไป และการสร้าง ความมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้ โดยใช้ระบบตรวจสอบภายหลัง (post-auditing) การตั้งคณะกรรมการการเงินของมหาวิทยาลัยควบคู่กับการวางระบบบัญชีและการรายงานการเงินอย่างสม่ำเสมอและมีสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบ

สัดส่วนของเงินรายได้ตามแหล่งที่มา ปีงบประมาณ 2532-2537

ปีงบประมาณ	สัดส่วนเงินรายได้	
	เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรร (ร้อยละ)	เงินรายได้อื่น ๆ ของ มทส. (ร้อยละ)
2532	100	-
2533	100	-
2534	100	-
2535	96.7	3.3
2536	71.3	28.7
2537	78.9	21.1

ที่มา : ฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

เงินงบประมาณที่มหาวิทยาลัยได้รับจัดสรรมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2537 เป็นระลอกก่อสร้างตัวที่มหาวิทยาลัยต้องมุ่งพัฒนาด้านกายภาพด้วยเงินลงทุนที่สูง และจากสัดส่วนของเงินรายได้ตามแหล่งที่มาตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2532 ถึง 2534 มหาวิทยาลัยต้องใช้เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรแหล่งเดียว เมื่อมหาวิทยาลัยย่างเข้าปี พ.ศ. 2435 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยมีแหล่งรายได้อื่นเพิ่มเติม ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรต่อเงินรายได้อื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยในอัตราร้อยละ ในปี พ.ศ. 2535 เป็นสัดส่วน 96.7 ต่อ 3.3 ปี พ.ศ. 2536 เป็นสัดส่วน 71.3 ต่อ 28.7 และปี พ.ศ. 2537 เป็นสัดส่วน 78.9 ต่อ 21.1 แสดงถึงแนวโน้มการพึ่งตนเองของมหาวิทยาลัยไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยได้เตรียมทั้งโครงสร้างการใช้เงินและโครงสร้างการหาเงินไว้รองรับ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานและสร้างรากฐานความมั่นคงในระยะก่อสร้างตัวนี้ และในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

วิจิตร ศรีสอาด (2537) ในฐานะรักษาการอธิการบดีมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารีได้แสดงความเห็นว่า

... ในระยะก่อร่างสร้างตัวของมหาวิทยาลัยจึงเป็นงบลงทุนทั้งหมด
ส่วนงบดำเนินการที่มหาวิทยาลัยจะสามารถพึ่งตนเองได้นั้นจะเกิด
ผลในระยะยาว โดยมหาวิทยาลัยกำหนดว่าจะช่วยเหลือตัวเองได้
ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณแผ่นดิน และอีกครึ่งหนึ่งรัฐยัง
คงต้องสนับสนุนอยู่ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยจะต้องมีนักศึกษาครบวงจร
เสียก่อน ซึ่งในช่วงเวลานี้มหาวิทยาลัยเพิ่งเปิดรับนักศึกษาปีแรก
ในปีการศึกษา 2536 ต้องรอไปสักระยะหนึ่งอย่างน้อยจนนักศึกษารุ่นแรกจบการศึกษาไปแล้ว หรือ 10 ปีไปแล้ว งบดำเนินการ
ของมหาวิทยาลัยก็จะสามารถช่วยเหลือตนเองไปแล้วกว่าครึ่งหนึ่ง...

การประเมินผลการดำเนินการของมหาวิทยาลัย

วิจิตร ศรีสอาด (2537) ได้กล่าวถึงผลการดำเนินการของมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารีว่า

...แม้ว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเพิ่งเปิดรับนักศึกษา
ก็ตาม ก็สามารถดำเนินการไปด้วยดีตามระบบและโครงสร้าง
ที่วางไว้ ดังจะเห็นได้จากดัชนีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน
บุคลากร มหาวิทยาลัยสามารถดึงดูดได้ดี ทำให้มีบุคลากรที่
จบปริญญาเอกถึงร้อยละ 79 และปริญญาโทร้อยละ 21 ในด้าน
การเรียนการสอนสามารถดึงดูดนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ
เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยและมีผลการเรียนอยู่ในระดับเป็น
ที่น่าพอใจ...

ต้นแบบมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีสร้างจากรากฐานมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วน
ราชการสู่การปฏิบัติจริง ได้เป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการสำหรับการ
ออกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2535 และการเคลื่อนไหวออกจากระบบ

ราชการในสมัยรัฐบาลอานันท์ 1 แม้ว่ามหาวิทยาลัยในระบบราชการยังไม่สามารถออกจากระบบราชการได้ แต่มีผลให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ยังคงพยายามผลักดันแนวความคิดข้างต้นสู่การพัฒนาอีกขั้นหนึ่ง เป็นกลุ่มพลังแนวความคิดมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลในทศวรรษ พ.ศ. 2530 โดยอธิการบดีมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยมหิดลและสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นผู้นำความคิดในกลุ่มแรกที่จะสร้างพัฒนาการมหาวิทยาลัยสู่ระบบมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลซึ่งได้นำรูปแบบและโครงสร้างของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นต้นแบบควบคุมไปกับการพัฒนารูปแบบและโครงสร้างเฉพาะของแต่ละมหาวิทยาลัย

บทสรุปและการวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการสู่การปฏิบัติจริง ได้มีพัฒนาการดังนี้

1. แนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้ช่วยแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการเผชิญอยู่ โดย นายวิจิตร ศรีสอาน ผู้นำกลุ่มความคิดนี้ได้พยายามผลักดันต่อรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จนออกมาเป็นพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้สร้างขึ้นมาตามแนวความคิด "มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลหรือมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ตามกรอบการวิเคราะห์ของเลวี (Levy, 1980) มูลนิธิคาร์เนกี (The Carnegie Foundation, 1982) เคอร์ (Kerr, 1991) และวิจิตร ศรีสอาน (2518) ดังนี้

1.1 ความสัมพันธ์ภายนอก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้กำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับมหาวิทยาลัยในแนวใหม่ ซึ่งมหาวิทยาลัยจะเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอกด้วยความสัมพันธ์ที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการคือ

(1) ทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ เป็นนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลตามพระราชบัญญัติระเบียบปฏิบัติราชการทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2537 รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัยมีหน้าที่เพียงกำกับเชิงนโยบาย มาตรฐานการศึกษาและให้การสนับสนุนทรัพยากรให้แก่

มหาวิทยาลัย ส่วนการดำเนินการมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการเอง ยกเว้นการตั้งอธิการบดี และศาสตราจารย์ที่ต้องมีการโปรดเกล้าฯ ให้เสนอผ่านทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจึงต้องพัฒนาระบบบริหารงานที่เป็นของตนเองทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารการเงิน และการบริหารงานบุคคลตามความเหมาะสมกับลักษณะและภารกิจของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

(2) สำนักงบประมาณ สำนักงบประมาณมีหน้าที่สนับสนุนการเงินในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป (block grant) รายปี ให้แก่มหาวิทยาลัย ส่วนการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับมานั้นถือเป็นเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย จึงทำให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับทางการเงินที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดขึ้นเองโดยเฉพาะ ซึ่งจะสิ้นสุดในระดับสภามหาวิทยาลัยอยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย จะมีความสัมพันธ์กับกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เพียงแต่ในเรื่องการเบิกจ่ายเงินเท่านั้น

(3) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จะส่งรายงานการเงินให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบและรับรองภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่สิ้นปีงบประมาณเป็นการตรวจสอบในลักษณะภายหลัง (post-audit)

1.2 การจัดองค์กรและการบริหารภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในฐานะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล จึงจัดโครงสร้างและระบบการบริหารซึ่งยึดหลักการกระจายอำนาจที่มีลักษณะของการปกครองตนเอง (self governance) โดยให้การตัดสินใจ วินิจฉัย สิ่งการสิ้นสุดในระดับสภามหาวิทยาลัยเองให้มากที่สุด เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความอิสระตามกรอบความคิดของ เลวี (Levy, 1980) มูลนิธิคาร์เนกี (The Carnegie Foundation, 1982) เคอร์ (Kerr, 1991) และวิจิตร ศรีสุวาน (2518) ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการสูง โครงสร้างการจัดองค์กรบริหารภายในจึงจำเป็นต้องมีขนาดกะทัดรัด แต่มีประสิทธิภาพสูงและประหยัด

จุดแข็งของการจัดองค์กรการบริหารภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ก็คือ การจัดโครงสร้างการบริหารงานยึดหลักองค์คณะบุคคลในรูปของสภา ซึ่งมี 2 สภาคือ สภามหาวิทยาลัยกับสภาวิชาการ

(1) สภามหาวิทยาลัย เป็นองค์กรบริหารสูงสุดซึ่งผู้นำความคิด คือ นายวิจิตร ศรีสอ้านได้วางพื้นฐานให้มหาวิทยาลัยมีการปกครองตนเองโดยสภามหาวิทยาลัย และการสร้างความแข็งแกร่งให้แก่สภามหาวิทยาลัย มาจากรากฐานสำคัญ 2 ประการคือ

ประการแรก องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัย (มาตรา 14) มีลักษณะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (lay-board) ส่วนใหญ่ เพื่อสร้างความเป็นสาธารณะและความร่วมมือของชุมชนให้แก่มหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ต้องสร้างความสัมพันธ์กับภาคเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรมและเกษตรอย่างใกล้ชิด รวมทั้งมุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากการระบุดังชัดเจนว่า ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกส่วนหนึ่งต้องมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 คน ในจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจากการสรรหา 9 ถึง 12 คน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและประธานหอการค้าแห่งประเทศไทย ในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นว่าต้องการสร้างความอิสระไม่ติดขัดกับตัวบุคคล แต่ต้องการสร้างเครือข่ายของความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงานแกนหลักเป็นพื้นฐาน

ประการที่สอง อำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 ได้กำหนดให้รัฐเป็นผู้สนับสนุน และรัฐได้กระจายอำนาจการดำเนินการทั้งหมดมาให้แก่สภามหาวิทยาลัย ยกเว้นเรื่องงบประมาณ และเรื่องที่จะต้องผ่านคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดเกล้าฯ บางตำแหน่งเท่านั้น (มาตรา 16 มาตรา 39 และมาตรา 40) สภามหาวิทยาลัยจึงเป็นกลไกการบริหารที่สำคัญต่อการสร้างความเป็นอิสระในการดำเนินการบริหารด้านวิชาการ บุคคล การเงิน (Levy, 1980; The Carnegie Foundation, 1982; Kerr, 1991 และวิจิตร ศรีสอ้าน, 2518) เป็นรากฐานของสภามหาวิทยาลัยในรูปแบบใหม่ของมหาวิทยาลัยไทยที่มีศักยภาพเต็มด้วยอำนาจ และหน้าที่รองรับด้วยกฎหมายเพื่อสร้างสรรคภารกิจของมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง

(2) สภาวิชาการ เป็นองค์กรบริหารสูงสุดรองลงมาจากสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทางวิชาการ ได้แก่ การสอน การวิจัย และบริการทางวิชาการโดยเฉพาะและกำกับดูแลด้านมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการของมหาวิทยาลัย สภาวิชาการประกอบด้วย (1) ประธานสภาวิชาการ ได้แก่ อธิการบดี (2) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ คณบดี ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการสถาบัน หัวหน้า หน่วยงานที่เรียกชื่อ

อย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา ศูนย์ หรือสถาบัน และศาสตราจารย์ และ (3) กรรมการที่คณาจารย์ประจำเลือกจากคณาจารย์ประจำสำนักวิชา สำนักวิชาละสามคน

1.3 การพัฒนาระบบทำงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีระบบทำงานที่เรียกว่า "รวมบริการและกระจายอำนาจการบริหารตามภารกิจ" โดยจัดระบบบริการร่วม เป็น ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ อาคารเรียนรวม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การใช้อาคารสถานที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีประสิทธิภาพสูงสุดและประหยัด ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจึงได้วางระบบและระเบียบด้านอัตรากำลังและงบประมาณให้สอดคล้องรองรับกับแนวทางข้างต้น นอกจากนี้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจะถ่ายโอนให้เอกชนเข้ามาจัดการภารกิจบางอย่างของมหาวิทยาลัย เช่น การรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีการร่วมลงทุนกับภาคเอกชนในเชิงธุรกิจเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ เช่น การจัดตั้งโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย การจัดตั้งศูนย์หนังสือ เป็นต้น

1.4 การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารเงินและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีดำเนินการให้สอดคล้องกับลักษณะปกครองตนเองในแนวความคิดมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล ดังนี้

(1) การบริหารวิชาการ สภาวิชาการเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรงในการบริหารวิชาการเพียงแต่ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ ส่วนการจัดโครงสร้างทางวิชาการนั้นสภาวิชาการดำเนินการได้เอง สภาวิชาการยึดหลักการจัดโครงสร้างวิชาการที่แตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ คือ หลักการพหุวิทยาการ (multi-disciplinary) และบูรณาการระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเน้นการใช้เทคโนโลยี และสื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์รวมความชำนาญด้านทรัพยากรและให้เกิดประโยชน์สูงสุด มหาวิทยาลัยจึงไม่มีคณะวิชาและภาควิชาในความหมายเดิม แต่จะมีการรวมเป็นกลุ่ม 5 กลุ่มโดยใช้นิยามความคิด "สำนักวิชา (cluster)" เป็นการจัดองค์กรวิชาการในลักษณะแนวราบ (flat organization) มีลักษณะกว้างและยืดหยุ่นสูง เมื่อเทคโนโลยีด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลง และมีความจำเป็นต้องเพิ่มสาขาวิชาอื่น ๆ ก็สามารถกระทำได้ สำนักวิชาทั้งห้า ได้แก่ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร สำนักวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และสำนักวิชาเทคโนโลยีทรัพยากร

สภาวิชาการได้กำหนดหลักสูตรในลักษณะสหกิจศึกษา (co-operative education) เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี นับเป็นนวัตกรรมประการหนึ่งในการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นต้นแบบนำมาใช้อย่างจริงจัง โดยกำหนดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานเป็นพนักงานชั่วคราวเต็มเวลาของสถานประกอบการในสาขาวิชาชีพของตนตลอดภาคการศึกษา 2 ครั้ง มีค่า 12 หน่วยกิต สภาวิชาการจึงมีอำนาจอนุมัติเปิดสอน อนุมัติหลักสูตรการศึกษาได้เอง เพียงแต่ให้เป็นไปตามมาตรฐานกลางของทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งการจัดตั้งหรือยกเลิกหน่วยงานต่าง ๆ ได้เองโดยไม่ต้องขออนุมัติจากหน่วยงานภายนอก

(2) การบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีระบบบริหารงานบุคคลที่เป็นของตนเองตามหลักการสำคัญ คือ ความสอดคล้องกับลักษณะงาน ความเอื้ออำนวยต่อการกิจ ระบบคุณธรรม (merit system) การเข้ายากออกง่ายและการแข่งขันได้ในตลาดการจ้างงาน สภามหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงมีอำนาจและหน้าที่ออกระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลตามหลักการดังกล่าว โดยไม่ต้องอิงระเบียบข้าราชการพลเรือนทั่วไป การใช้ระบบเปิดและพิถีพิถันในการสรรหาบุคลากร ได้ใช้ระบบสัญญาจ้างก่อนได้สถานภาพพนักงานประจำ จัดประเภทของตำแหน่งเป็นตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งปฏิบัติวิชาชีพและบริหารทั่วไป และตำแหน่งบริหารวิชาการ

ระบบบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีดังกล่าวได้ออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะงานของมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นหน่วยงานวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคคล การประเมินผลงานทุกกระเส บุคลากรของมหาวิทยาลัยไม่ใช่ข้าราชการ แต่เป็นพนักงานของรัฐที่ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์

การบริหารงานบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรระดับต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการประจำหน่วยงานระดับสำนักวิชาการ คณะกรรมการวิสามัญสภาวิชาการ คณะกรรมการบริหารงานบุคคล และสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นแม่แบบของการแก้ไขอุปสรรคการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยในระบบเดิม แม้ว่าจะมีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) ที่แยกออกมาเป็นองค์การกลางบริหารงานบุคคลของ

มหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ แต่กฎระเบียบข้อบังคับส่วนใหญ่ก็ยังไม่แตกต่างจากข้าราชการพลเรือนโดยทั่วไป ทำให้ยังไม่สามารถดึงดูดและรักษาบุคลากรไว้ได้จนเกิดปัญหาสมองไหล

(3) การบริหารการเงินและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการมีปัญหาคือเนื่องมาจากการบริหารการเงินโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยจัดทำงบประมาณแบบงบประมาณแผนงาน (program budgeting แต่ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของสำนักงบประมาณพิจารณารายละเอียดในลักษณะรายการ (line-item) แล้วกำหนดเป็นหมวด ๆ การใช้จ่ายจะต้องเป็นไปตามงบประมาณและตามหมวดที่ตั้งไว้ การเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ ต้องขอความเห็นชอบจากสำนักงบประมาณ ปัญหาก็คือ ทำให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารมหาวิทยาลัย ซึ่งในบางครั้งมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรายการบางอย่าง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสมัยใหม่

สำหรับประเด็นปัญหาการจัดสรรงบประมาณข้างต้นนี้ ผู้นำกลุ่มความคิดนี้ได้เสนอให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป (block grant) ราชปีให้พอเพียงแก่การใช้จ่ายของมหาวิทยาลัย ซึ่งถือเป็นเงินหมวดรายได้ของมหาวิทยาลัยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ช่วยให้การบริหารงบประมาณมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น เพราะสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจออกระเบียบการใช้จ่ายเงินและพัสดุได้ตามเหมาะสมของภารกิจ และมีการตรวจสอบหลังการใช้ (post-audit) นับเป็นพัฒนาการเกี่ยวกับการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปอีกขั้นหนึ่งที่รัฐบาลและสำนักงบประมาณยอมรับได้ เนื่องจากได้มีความพยายามให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัยและการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไป ระยะ 5 ปี ให้แก่มหาวิทยาลัย ของกลุ่มแนวความคิด "มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล สว่างคนิวาส พ.ศ.2510 และ พ.ศ.2513" แต่รัฐบาลสมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร ก็ไม่สามารถรับหลักการนั้นได้

ส่วนการบริหารทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินและทรัพย์สินต่าง ๆ ที่รวมถึงทรัพย์สินทางปัญญาด้วย ในประเด็นที่ดินซึ่งมหาวิทยาลัยในระบบเดิมประสบปัญหาจากพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518 ส่งผลทำให้มหาวิทยาลัยไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินและอำนาจจัดการ ถ้าหากมหาวิทยาลัยต้องการมีสิทธิในการจัดการหาผลประโยชน์จากที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ตามภารกิจของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจะ

ต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และจะต้องทำความเข้าใจกับกรมศรียักษ์ เสนอให้มหาวิทยาลัยมีสิทธิในการจัดการอสังหาริมทรัพย์ได้ในระดับมหาวิทยาลัย

ในปัญหาที่ดินราชพัสดุนี้ สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้รับมอบอำนาจให้จัดหาผลประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยได้ หรือที่ดินซึ่งจัดหาซื้อมาได้ด้วยเงินของมหาวิทยาลัยนั้นถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยได้เลย และเรื่องการปกครองดูแลการบำรุงรักษาและจัดหาผลประโยชน์ที่ดินเป็นอำนาจของสภามหาวิทยาลัย รายได้จากการดำเนินการดังกล่าวถือเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัยและบรรดาทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และบุคคลใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับมหาวิทยาลัยในเรื่องทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยไม่ได้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงเป็นการนำแนวความคิด "มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลหรือมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" สู่การปฏิบัติจริง เป็นการสร้างระบบมหาวิทยาลัยของรัฐในรูปแบบใหม่ เนื่องจากมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปมีฐานะเป็นกรม ๆ หนึ่งที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบของราชการทั่วไปในเรื่องการบริหารงบประมาณการเงิน พัสดุ และการบริหารงานบุคคล ทำให้การทำงานของมหาวิทยาลัยไม่คล่องตัวจะต้องมีหน่วยงานภายนอกเป็นผู้กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการใช้ เมื่อเป็นเช่นนี้การบริหารมหาวิทยาลัยจึงขาดความเป็นอิสระ ขาดความคล่องตัว และทำให้ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการ

ดังนั้น นายวิจิตร ศรีสุวาน ผู้นำความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" จึงได้แก้ไขข้อสรุปดังกล่าว โดยสร้างระบบมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีเอกลักษณ์ของตน ซึ่งเป็นการออกแบบหน่วยงานของรัฐใหม่ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นทั้งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ แต่เป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ยังมีการปรับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับมหาวิทยาลัยในรูปแบบใหม่ โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านการเงินแก่มหาวิทยาลัย ส่วนการดำเนินการนั้นมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการเองโดยสภามหาวิทยาลัย

ดังนั้น แก่น (theme) ของแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ก็คือ การค้นหารูปแบบและโครงสร้างใหม่ของมหาวิทยาลัยที่มี

ความหลากหลายนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาขัดข้องที่เผชิญอยู่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงเป็นโครงการนำร่องที่นำแนวความคิดดังกล่าวสู่การปฏิบัติจริง และเป็นต้นกำเนิดการแบ่งโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยไทยให้ปรากฏขึ้นจริง ออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยทั้ง 10 แห่ง และระบบมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีและมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยมีแนวโน้มว่าปริมาณของมหาวิทยาลัยระบบใหม่นี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามความพร้อมและความต้องการเปลี่ยนแปลงของแต่ละมหาวิทยาลัย

ดังนั้น เมื่อนำกรอบการวิเคราะห์ของเลวี (Levy, 1980) มูลนิธิคาร์เนกี (The Carnegie Foundation, 1982) เคอร์ (Kerr, 1991) และวิจิตร ศรีสอาน (2518) ปรากฏว่า แนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี" เป็นแนวความคิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย คือ

แนวความคิดของ	กรอบการวิเคราะห์	
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	Kerr	Levy, The Carnegie Foundation, Kerr และวิจิตร ศรีสอาน
ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคล ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยมีหน้าที่เพียงกำกับเชิงนโยบาย มาตรฐานการศึกษาและให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่มหาวิทยาลัย	

แนวความคิดของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี	กรอบการวิเคราะห์	
สุรนารี	Kerr	Levy, The Carnegie Foundation, Kerr และวิจิตร ศรีสอาน
<p data-bbox="301 651 534 685"><u>การปกครองตนเอง</u></p> <p data-bbox="301 1099 581 1133">1. การบริหารวิชาการ</p> <p data-bbox="301 1424 581 1458">2. การบริหารการเงิน</p> <p data-bbox="301 1480 534 1514">3. การบริหารงานบุคคล</p>		<p data-bbox="915 640 1389 1066"><u>สภามหาวิทยาลัย</u> เป็นองค์กรบริหารสูงสุดที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐให้มีการปกครองตนเองโดยให้มีการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการสิ้นสุดในระดับสภามหาวิทยาลัยให้มากที่สุด มีลักษณะเป็นสภาผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (lay board) เป็นส่วนใหญ่</p> <p data-bbox="915 1088 1398 1402"><u>สภาวิชา</u> เป็นองค์กรสูงสุดรองจากสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทางวิชาการการสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาการโดยเฉพาะและกำกับดูแลด้านมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการ</p> <p data-bbox="915 1424 1398 1581"><u>สภามหาวิทยาลัย</u> ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารการเงินและการบริหารงานบุคคลเป็นของตนเอง ไม่เป็นข้าราชการ</p>

2. การยอมรับในแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในเนื้อหาสาระของแนวความคิดที่นายวิจิตร ศรีสอาน ผู้นำกลุ่มความคิดนี้ได้เสนอรูปแบบและโครงสร้างใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการ โดยสร้างระบบราชการสำหรับมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะแยกออกมาจากระบบราชการทั่วไป บุคลากรของมหาวิทยาลัยถือเป็นพนักงานของรัฐนั้น และกระจายอำนาจให้แก่สภามหาวิทยาลัยในการปกครองตนเองจนเกิดความคล่องตัว เป็นหลักการที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจในขณะนั้น คือ รัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ยอมรับได้ และเห็นคุณค่าระบบมหาวิทยาลัยของรัฐในรูปแบบใหม่ ลักษณะความช่วยเหลือของรัฐ (the state-aided model) ตามกรอบความคิดการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐ (Curry and Fischer, 1986 และ Kerr, 1991)

3. วิธีการหลักต้นแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" นายวิจิตร ศรีสอาน ผู้นำความคิดของกลุ่มนี้ได้ดำเนินการหลักแนวความคิดนี้สู่การปฏิบัติจริงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ดังนี้

3.1 การสร้างความยืดหยุ่นทางความคิด แนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" นี้ได้มีพัฒนาการทางความคิดมาจากมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลฉบับนายบัว อิงภากรณ์ และคณะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 และสืบสานความคิดต่อมาโดยนายวิจิตร ศรีสอาน ที่พยายามพัฒนาแนวความคิดให้รองรับและให้สอดคล้องกับความเป็นไปได้ของคตินิยมของสังคมราชการไทย เช่น การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดสรรงบประมาณของสำนักงบประมาณมาเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวขึ้นในการบริหารการเงิน แทนการจัดตั้งคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย หรือพยายามปรับอำนาจและหน้าที่ของทบวงมหาวิทยาลัยให้มาทำหน้าที่ของคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย ดังที่เคยตั้งเจตนารมณ์ไว้ และในขณะเดียวกันก็กล้าที่จะเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและโครงสร้างสู่การออกแบบระบบราชการใหม่ให้เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้น โดยปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐใหม่ดังกล่าวแต่ข้างต้น

โครงสร้างหลักของแนวความคิดยังเป็นรากฐานสำคัญ แต่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการบางประการเพื่อสร้างความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งพยายาม

แก้ไข้ปัญหาให้ตรงจุดและกล้าหาญที่จะเป็นผู้นำการปฏิรูบบนแผนการคิดและการปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค้ให้ปรากฏแก่ชุมชนวิชาการไทย

3.2 การสร้างแรงสนับสนุนจากผู้นำรัฐบาล นับเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในความพยายามครั้งนี้ นายวิจิตร ศรีสอ้าน ได้พยายามสร้างฐานการสนับสนุนความคิดจากรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย และนายกรัฐมนตรีโดยสร้างความเข้าใจในแนวความคิดที่เสนออย่างชัดเจน เพื่อบุคคลทั้งสองจะเป็นผู้ช่วยผลักดันสำคัญให้คณะรัฐมนตรียอมรับหลักการและสู่กระบวนการตราเป็นกฎหมายในที่สุด

3.3 การสร้างกลุ่มผลักดันแบบเป็นทางการ กลุ่มผลักดันที่ทำให้เกิดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นกลุ่มที่ได้รับแต่งตั้งจากมติคณะรัฐมนตรีที่มอบอำนาจและหน้าที่ในการศึกษาหาข้อมูลและการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ขึ้น เป็นลักษณะกลุ่มแบบทางการ (formal group) ที่มีกฎหมายรองรับ ผู้นำความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานของคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยนี้ จึงทำให้เกิดการถ้อยแถลงแนวความคิดข้างต้นสู่การจัดตั้งมหาวิทยาลัยนี้ควบคู่ไปกับลักษณะของกลุ่มแบบทางการช่วยให้เกิดพลังผลักดันสูงขึ้นในการยอมรับและการนำสู่การปฏิบัติจริง

3.4 การลดกระแสการคัดค้าน การคัดค้านที่เกิดขึ้นในการผลักดันครั้งนี้มีลักษณะอยู่ในกลุ่มของผู้มีอำนาจตัดสินใจคือคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องคือสำนักงานประมาท มีสาเหตุจากความสงสัยและความไม่เข้าใจมหาวิทยาลัยในระบบใหม่ แต่เมื่อนายวิจิตร ศรีสอ้าน ได้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับบุคคลทั้งสองกลุ่มอย่างจริงจัง เนื่องจากการคัดค้านอยู่ในวงจำกัด โอกาสที่ผู้นำกลุ่มความคิดนี้จะทำความเข้าใจกับบุคคลที่มีอำนาจตัดสินใจอย่างกระจ่างชัดก็มากขึ้น ประสานกับแรงสนับสนุนของผู้นำรัฐบาล ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยสร้างฐานการสนับสนุนและสร้างเครือข่ายการยอมรับของคณะรัฐมนตรีในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

4. เงื่อนไขของช่วงเวลาผลักดันแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ฐานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี คือนโยบายของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2531 มุ่งเน้นการปรับปรุงระบบราชการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านเศรษฐกิจสนับสนุนให้เอกชนมีบทบาทหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การกระจายอุตสาหกรรมสู่ส่วนภูมิภาค

การพัฒนาภาคเกษตรครบวงจร การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตเป็นสำคัญ และด้านการศึกษาที่มีนโยบายด้านการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง (สยามจดหมายเหตุ, 2531)

นโยบายข้างต้นสะท้อนถึงพื้นฐานความคิดของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เล็งเห็นถึงปัญหาของระบบราชการในช่วงเวลานั้น จึงต้องการพัฒนาปรับปรุงระบบราชการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการดำเนินการในลักษณะเชิงรุกและความคิดเปิดกว้างไม่ติดขัดอยู่กับระบบราชการเดิม ประกอบกับรัฐบาลนี้มีนโยบายเร่งรัดการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาคที่ยังไม่แล้วเสร็จ นับเป็นช่วงเวลาสำคัญช่วงหนึ่งที่นายวิจิตร ศรีสุวาน ผู้นำกลุ่มความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐไม่เป็นส่วนราชการ" ได้มีโอกาสเสนอแนวความคิดนี้ต่อรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ รัฐบาลนี้ยอมรับในแนวความคิดนี้และร่วมผลักดันจนสามารถตั้งเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ความพยายามร่วมกันผลักดันระหว่างรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ กับผู้นำกลุ่มความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" แสดงถึงการมีพื้นฐานความคิดอยู่ในกระแสเดียวกันคือ ต้องการปฏิรูประบบราชการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ระบบราชการต้องมีความคล่องตัวมากกว่าที่เป็นอยู่ เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างมีเจตจำนงตรงกัน และมีแนวความคิดแก้ไขปัญหาลักษณะเดียวกัน จึงทำให้เกิดความพยายามผลักดันร่วมกันเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการให้ปรากฏขึ้นจริง เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่สร้างความหลากหลายให้แก่ชุมชนวิชาการ และสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของระบบมหาวิทยาลัยของรัฐขึ้นอีกระบบหนึ่ง

พื้นฐานทางความคิดของผู้นำรัฐบาลจึงนับเป็นเงื่อนไขสำคัญยิ่งต่อการสนับสนุนหรือการคัดค้านแนวความคิดที่ผู้นำความคิดกลุ่มต่าง ๆ เสนอ ดังกรณีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทั้งผู้นำรัฐบาลและผู้นำกลุ่มความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ต่างมีพื้นฐานทางความคิดที่ตรงกัน จึงทำให้รัฐบาลดังกล่าวเกิดการยอมรับแนวความคิดดังกล่าวได้ง่ายขึ้น และพร้อมที่จะสนับสนุนในทุกรูปแบบอย่างจริงจัง

การสร้างความเป็นเอกลักษณ์ทางการบริหารของมหาวิทยาลัยไทย

การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีต้นแบบของมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ เป็นผลของความพยายามของผู้นำความคิดคือ นายวิจิตร ศรีสุวาน ได้สืบสานแนวความคิด "มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล" สู่การปฏิบัติจริง จึงนับเป็นการพัฒนาระบบการบริหารมหาวิทยาลัยไทยอีกขั้นหนึ่งที่มีประสพผลดีหลักการต่าง ๆ ของกลุ่มอาจารย์หัวก้าวหน้าได้ร่วมสร้างกันมาตั้งแต่การสัมมนาการบริหารมหาวิทยาลัย ณ สว่างคนิวาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 พัฒนาควบคู่ไปกับปัญหาต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยเผชิญอยู่ เกิดเป็นแนวความคิด "มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ" ที่เหมาะกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ได้สร้างระบบการบริหารมหาวิทยาลัยที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยไทยขึ้น

ดังนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงเป็นต้นแบบแห่งการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ทางการบริหารให้แก่มหาวิทยาลัยไทย มีความเป็นไทยสูงมากขึ้น มุ่งสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการในฐานะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจัดโครงสร้างและระบบบริหารที่ยึดหลักการกระจายอำนาจที่มีลักษณะของการปกครองตนเอง (self governance) โดยให้การตัดสินใจ วินิจฉัย สิ่งการสิ้นสุดในระดับองค์กรบริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัยให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูง โครงสร้างการจัดองค์การจึงจำเป็นต้องมีขนาดกะทัดรัด แต่มีประสิทธิภาพสูงและประหยัดด้วยหลักการ "การบริหารรวมบริการและแยกภารกิจ" และ "การถ่ายโอนให้ภาคเอกชนและการร่วมลงทุนระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคเอกชน" ระบบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีความแตกต่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการ มหาวิทยาลัยจึงต้องพัฒนาระบบบริหารที่เป็นของตนเอง ทั้งในด้านการบริหารงานบุคคล การเงิน วิชาการและการจัดการทั่วไปตามความเหมาะสมกับลักษณะและภารกิจของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล